

Več vlaganja v turizem

Gradimo marini v Kopru in v Verudi pri Pulju

Da brez vlaganja v turistične objekte ne bo šlo, se vse bolj zavedajo tudi slovenski in istrski turistični delavci, saj so jih lanskoletne izkušnje z umazaniam in od alg onesnaženim morjem prisilile v to.

V gradnjo teh objektov se je zelo dobro vključil naš tozdr GE Koper, ki končuje gradnjo treh bazenov za portoroški TOP oziroma njegov tozdr hotel Metropol. Bazeni bodo odprti konec tega meseca.

Ker smo zgradili prenekatero marino na slovenski Obali in Istri, je to bila dobra referenca za pridobitev naslednjih dveh marin. Prva je v Kopru, druga pa v Verudi pri Pulju.

Gradnja marine v Kopru z

80 privezi predstavlja začetek gradnje kopske marine, ki naj bi v končni fazi, ko bo zgrajena v celoti, sprejela lahko čez tisoč plovil.

V Verudi pri Pulju je Gradis delal že pred leti, sedaj pa so se odločili za dodatno gradnjo, saj obstoječe zmogljivosti ne zadoščajo vse večjem številu navtičnih turistov pri nas. Zgrajenih bo 300 dodatnih privezov.

O gradnji obeh marin bomo obširneje pisali v naslednji številki.

C. P.

V Hočah pri Mariboru prva orglarska delavnica pri nas

Novi zvoki iz cerkvenih orgel

Slavnostno je bilo v Hočah pri Mariboru v nedeljo, 4. junija, ko je mariborski škof dr. Franc Kramberger blagoslovil novo delavnico v kateri bodo popravljali in izdelovali mehanske orgle. Zgradili so jo delavci tozdr GE Maribor.

Orglarska delavnica je edina v Jugoslaviji, bila pa je nujno potrebna, saj samo v Sloveniji na popravilo čaka kar 90 orgel. Najprej bodo popravili orgle iz cerkve na Muti pod nadzorom prof. mr. Ludvika Bračka.

Cene bodo petkrat nižje, kot so zahodnoevropske. Več o delavnici preberite na 5. strani.

Miljan Senčar, vodja gradbišča, slovesno predaja ključ orglarske delavnice mariborskemu škofu dr. Francu Krambergerju.

Generalni direktor Tovarne dušika Ruše Marjan Hriberšek in Tone Zaletelj, podpredsednik KPO Gradisa podpisujeta pogodbo za gradnjo tovarne predlegur v Rušah.

Investicija vredna 59 milijard dinarjev

Tovarna predlegur v Rušah

»Zahvaljujem se investitorju za zaupanje ter hkrati obljubljam, da bomo kot izvajalci naredili vse, da upravičimo to zaupanje. Že nekaj časa je Gradis prisoten v Rušah in s podpisom te pogodbe se obvezujemo, da bomo tudi ta, nadvse pomemben objekt uspešno dogradili«, je po podpisu pogodbe z direktorjem Tovarne dušika Ruše dejal Tone Zaletelj, podpredsednik KPO Gradisa.

Gre za objekt tovarne predlegur v vrednosti 59 milijard dinarjev. Investitor je Tovarna dušika Ruše, v novem obratu pa bo tekel ves proizvodni postopek pridobivanja predlegur. Za potrebe skladiščenja, laboratorija in ostalih pomožnih prostorov pa bodo zgradili še prizidek. Montažna hala bo imela 9000 kvadratnih metrov površine, z gradnjo pa so, med tem ko to

prebirate, že pričeli. Z deli bodo končali sredi februarja prihodnjega leta.

Posebnost te gradnje bo način ogrevanja proizvodne dvorane. Uporabili bodo odpadno toploto obstoječih livnih peči. Za gradbenike bo to zahtevno delo, saj morajo pri gradnji upoštevati stroge zahteve po obstojnosti betonskih elementov na kemične reakcije.

Franjo Štomajer

Gradisov športni dan

24. junija na Ravnah

Priprave na 35. Gradisove letne igre gredo počasi proti koncu. Žrebanje števil je bilo 8. junija na Ravnah.

Prijavljenih je skoraj 600 nastopajočih iz vseh Gradisovih tozdov razen tozdr Inženiring in Uprave delavskih domov.

Pokrovitelj iger je direktor tozdr GE Ravne na Koroškem Avgust Skrinjar, predsednik organizacijskega odbora pa Miran Kert.

Ravenčani se letos prvič lotevajo organizacije letnih iger, zimske so uspešno organizirali že večkrat. Želimo jim, da bi tako dobro organizirali tudi letne.

C. P.

Težave, pomanjkanje dela, odliv strokovnjakov, nizki osebni dohodki, slaba kvalifikacijska struktura ...

Slovensko gradbeništvo in gospodarska reforma

Maja je bila v Ljubljani skupščina splošnega združenja gradbeništva in industrije gradbenega materiala (IGM) Slovenije, imela pa je dvojne vsebinske sklopov: na seji so delegati ocenili lansko poslovanje slovenskega gradbeništva, pa tudi poslovanje v prvih letošnjih mesecih, še največ vsebinskega poudarka pa so namenili velikim gospodarskim in organizacijskim spremembam, ki nika-
kor ne bodo obšle tudi naše gradbeništvo.

Glede poslovanja v lanskem letu bi lahko strnili splošno oceno v dobro, kar pa ne pomeni, da je bilo povsod tako. Gradbeništvo, ki je zelo razvejana gospodarska panoga, ima znotraj sebe kar nekaj področij, ki so bila uspešna nad pričakovanji, pa tudi nekaj takih področij, kjer je kriza navzoča že nekaj časa.

Precej uspešneje od povprečja je poslovala industrija gradbenega materiala, gradbena operativa v tujini in doma je bila nekje na povprečju, zelo slabi pa so bili rezultati v takoimenovanih stranskih dejavnostih, kot sta kovinska in lesna dejavnost.

Tudi osebni dohodki zaposlenih, ki zaostajajo za povprečjem slovenskega gospodarstva za šest indeksnih točk, so kratkoročno in tudi dolgoročno gledano vzrok, za številne konfliktna situacije. Med njimi omenimo stavke, ki so sicer bile povsod uspešne zaradi povečanja osebnih dohodkov, kar pa je le kratkoročen ukrep.

Dolgoročno pa se to zaostajanje kaže v vedno večjem odhajanju strokovnjakov iz gradbeništva in povsem usahlem zanimanju za študij na gradbeni fakulteti, kjer je bilo na primer evidentiranih za letošnji vpis samo 65 kandidatov, še lani pa okoli 260. Osebni dohodki zaradi svoje nizke ravni tudi niso vzpodbuda za kreativno delo, kar pa je sploh najslabše.

Na teh nekaj ugotovitvah lahko tudi končamo to nič kaj rožna-

to plat slovenskega gradbeništva in namerimo svoj pogled naprej, kar so delegati omenjene skupščine tudi storili. Niso toliko jadovali sami nad seboj, ampak tehtali možnosti in iskali sebe in svoje dejavnosti v novih, tržno usmerjenih časih, ki vsekakor prihajajo, čeprav počasi in z velikimi težavami.

Veliko optimizma dajejo gradbenikom obljube nove zvezne vlade, da bo odločno uveljavila tržne odnose na vseh področjih, začela z deregulacijo predpisov, za organiziranost pa je že poskrbela, saj zakon o podjetjih, ki ga bo treba seveda še dopolniti, daje možnosti za novo, učinkovitejšo organiziranost. Nova regulativa na področju izvoza daje objektivno velike obete tudi za stroje-gradnjo in kovinsko dejavnost v okviru gradbeništva, ki sta zadnja leta v najbolj globoki krizi.

Sproščen uvoz brez dajatev z namenom izvoza je za ti dve dejavnosti velik izziv in tudi velika priložnost za izhod iz krize. Gradbena operativa, ki si odreže velik kos kruha na tujih trgih, pa bo poleg držav OPEC in Bližnjega vzhoda morala najti svojo konkurenčnost tudi na zahtevnih, vendar dobro plačanih zahodnoevropskih tržiščih.

Nekateri bodo te izzive in ponujene priložnosti vsekakor zmogli, to so dokazovali že v preteklosti in dokazujejo v sedanjosti nekateri pa seveda ne, kajti predimenzioniranost slovenskega gradbeništva je kljub vsemu še vedno 25 do 30 odstotna. Prav gotovo bo prišlo na tem področju do velikih sprememb, ostali bodo seveda tisti, ki so sposobni in prilagodljivi.

Kateri bodo to, pa bo pokazal najbolj objektivni sodnik, na katerega prisega vse bolj vsa naša družba – trg.

M. Kern

Peta seja odbora za načrtovanje

Drug z drugim, ne drug proti drugemu

Značilnost vsakokratnega oblikovanja gospodarskega načrta za tekoče poslovno leto za celoten Gradis (kot tudi za delovno skupnost Skupne službe in tozda Inženiring) je dolgotrajno usklajevanje medsebojnih potreb, želja, prioritet storitev, nalog posameznih služb ali drugih skupnih organizacijskih enot, določanje vrednosti oziroma cene za te storitve ter seveda opredeljevanje, kaj je pravzaprav tisto, kar nam je vsem skupnega.

V letošnjem letu, ko so že v teku nekateri postopki v zvezi z napovedano reorganizacijo, je misli, ultimativnih zahtev, upravičenih – ali pa sploh ne – argu-

mentiranih kritik ter tudi nezaupanja še več. Ob še neizdelani projekciji naše bodoče nove organiziranosti pa mora delo vendarle teči dalje, službe funkcio-

nirati, opirati pa se hočeš nočeš moremo in moramo predvsem na lastne moči. Kakšni naj torej bodo naši medsebojni odnosi?

Na seji Odbora za načrtovanje 25. maja, na kateri so bili proti koncu izglasovani ustrezni sklepi, ki naj bi jih potrdil delavski svet delovne organizacije, pravega vzdušja zaupanja, razumevanja in pripravljenosti za sprejem predlogov, kot so jih pripravile ustrezne strokovne službe in jih podkrepile s številnimi ilustrativnimi podatki, ni bilo. Delegati proizvodnih tozdov – ki so resda nekateri v nezavidnem položaju – so bili neizprosni, to pa pomeni, da so se s svojim vztrajanjem pri enodstotnem nižjem »prispevku« zavestno odpovedali delu storitev kot tudi delčku kakovosti teh storitev.

Za konec še v premislek: Kljub razmeram, ki so povzročile »tehnološki višek« v panogi, ne bi smeli dovoliti, da Gradis praviloma zapuščajo najboljše. Iz DSSS in Inženiringa skupaj je na primer Gradis v letu dni zapustilo že prek 50 ljudi! G. B.

Franc Gačnik še naprej direktor tozda GE Maribor

V tem času poteka mandatno obdobje večini direktorjev v Gradisovih tozdih.

V mariborski Gradbeni enoti so tako v skladu z obstoječo zakonodajo razpisali mesto direktorja na katerega se je javil en sam kandidat in sicer dosedanj direktor tozda **Franc Gačnik**, diplomirani inženir.

Vse to priča o tem, da je danes težko najti človeka (razpis je bil javen), ki bi bil pripravljen »direktorovati«.

Tako bo krmilo mariborske Gradisove barke obdržal tudi v »nevihtnem vremenu« in jo upajmo, pripeljal tudi v mirnejše vode.

Franjo Štromajer

-- To je letos že tretji planer, ki ga moramo menjati!

Letošnji dobitnik Kavčićeve nagrade je Igor Glažar, vodja Centra za izobraževanje.

Malce pozno, zato pa še z večjim veseljem, je prejel Plaketo ROS-a za leto 1989 Lojze Cepuš.

Dan gradbincev 1989 – Podeljena priznanja ROS in Kavčićeve nagrade

Bo sindikat konstruktivna opozicija?

S svečano sejo Republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije, 3. junija v Žalcu, so bile zaključene glavne aktivnosti ob letošnjem praznovanju Dneva gradbincev.

Predsednik ROS-a, Franc Berginc, ki je bil tudi slavnostni govornik, je ponovno kritično spregovoril o stanju v gradbeništvu, o prenovi sindikata in med drugim dejal: »Sindikat v podjetjih mora pridobiti na strokovni in politični moči. Dosedanja praksa, da smo volili poslušne člane kolektiva, ki so poleg te lastnosti, imeli še nadpovprečne moralne, delovne in osebne karakteristike, je preživela.

Sindikat v podjetju in v družbi nasploh, mora postati konstruktivna opozicija. Konstruktivnost pa pojmujemo predvsem v tem, da bo zastopal interese delavcev po polni zaposlenosti, motivacijskem nagrajevanju, zlasti pa v zagotavljanju osebnega, skupinskega in organizacijskega razvoja pri delu. Pojem opozicije pa razumemo kot srečanje dveh odgovornosti«.

Tudi v nadaljevanju svojega

govora je poudaril predvsem slabosti znotraj panoge same in zaključil z besedami: »Želel bi, da smo na današnji dan spoznali, da bo naša delovna, strokovna in politična moč rastla tako znotraj panoge, kot v družbi z reševanjem nalog z različnih pogledov, oziroma stališč.

V sindikatu ne smemo odstopiti od tega načela, če hočemo, da ne bomo samo sindikat panoge, ki ima največ štrajkov in panoge, v kateri mlade generacije ne vidijo svoje prihodnosti. Ponese naše pozdrave in čestitke Dneva gradbeništva Slovenije med zaposlene po gradbiščih in deloviščih domovine in tujine.«

Zatem so na seji podelili priznanja in plakete Republiškega odbora sindikata delavcev gradbeništva Slovenije, Izobraževalna skupnost gradbeništva Slovenije pa Kavčićeve nagrade.

Izobraževalna skupnost gradbeništva Slovenije je letos pode-

lila dve Kavčićeve nagradi, ki sta ju prejela Eva Toporišič (SGŠ Ivan Kavčič) ter Igor Glažar, vodja Centra za izobraževanje GIP Gradis Ljubljana, za katerega je bilo v obrazložitvi napisano, da je že 14 let prisoten v gradbenem izobraževanju Slovenije. V tem času, za katerega so značilne velike organizacijske spremembe, je vodil izobraževalne centre treh velikih delovnih organizacij – Tehnike, SCT, sedaj Gradis.

Izobraževalni centri, ki jih je vodil, so ves čas njegovega dela v samem vrhu gradbeniškega izobraževanja, tako po obsegu in oblikah izobraževanja, kot tudi po kvaliteti. To pa pomeni, da je s svojim delom prispeval k razvoju izobraževanja v gradbeništvu Slovenije nasploh, zato so mu tudi podelili Kavčićevo nagrado.

Ob zaključku slovesnosti ob Dnevu gradbincev, katerega or-

ganizator je bila DO IGM Gradnje Žalec, je bil še kratek kulturni program, ki so ga izvedli kvartet Ingrad, recitacijska skupina SGŠ iz Celja ter mladinski pihalni orkester iz Žalca.

Matija Krnc

Pozdravni govor na Dnevu gradbincev je imel Jože Jan, direktor Gradnje Žalec.

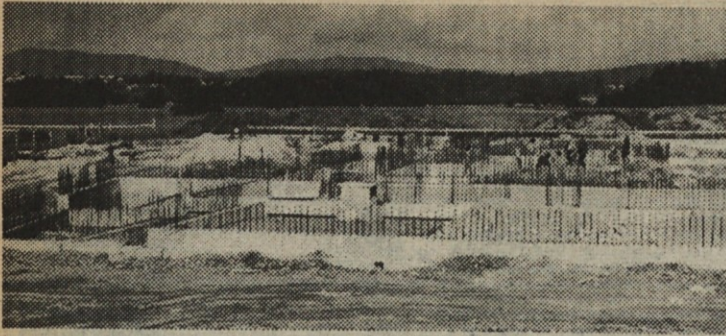
Plaketo ROS-a je prejel tudi Alojz Zorec iz GE Maribor.

Priznanja ROS-a so prejeli:

1. Ivan Česnik (Vegrad)
2. Rafael Čirič (Gradbinec)
3. Ivan Krošelj (Beton)
4. Andrej Skok (Gradnja)
5. Rudi Tomše (Beton)
6. Gospodarsko razstavišče PE Pomurski sejem Gornja Radgona
7. Organizacijski odbor 11. kulturnega srečanja gradbenih delavcev Slovenije (Gradbinec)

Dobitniki plaket ROS-a pa so bili:

1. Lojze Cepuš (Gradis)
2. Andrej Kerin (SCT)
3. Alojz Zorec (Gradis)
4. DO IGM Gradnje Žalec
5. Srednja gradbena šola Ivan Kavčič iz Ljubljane

Gradbišče z izgotovljenimi temelji čaka papirje o nadaljevanju del. Končni rok je jesen prihodnje leto.

Bioško središče ob Večni poti v Ljubljani

Začenja se druga faza

Z doseženo koto 0.0 je bila v roku končana prva in hkrati najzahtevnejša faza gradnje Bioškega središča – priprava temeljev. Da bi dosegli potrebno trdnost, je bilo v zamočvirjen svet nasproti ljubljanskega Živalskega vrta zabitih 124 pilotov premera 70 centimetrov, njihova skupna dolžina pa znaša okrog 2300 metrov. Razen pilotov, so delavci ljubljanske Gradbene operative vlili med opaže še za okrog tisoč kubičnih metrov betona – za navedena dela pa so imeli na razpolago vsega 65 dni.

Druga faza, to je gradnja trinadstropnega objekta s skupno okrog 7500 kvadratnimi metri površine, se bo začela te dni. Ker gre za objekt iz tekoimenovanega »nacionalnega programa«, je vsa projektna in gradbena dokumentacija že pripravljena, dinamiko del pa bodo bržkone uravnavala tudi dotekajoča sredstva – bodo sprotna?

Po načrtih naj bi bila druga faza, ki že vključuje kompletno predajo objekta uporabniku, dokončana do prvega septembra prihodnje leto, da bi se prihod-

njo jesen v novi stavbi že lahko pričel pouk. To pa pomeni, da bi gradbinci morali objekt gradbeno dokončati že do konca letošnjega leta.

Razpis za oddajo del je bil že opravljen, pravtako tudi izbor izvajalca. Gradis je bil najugodnejši ponudnik, torej naj bi z deli nadaljeval GOL, podatek pa naj do potrditve velja kot neuraden, saj nam ob oddaji gradiva v tiskarno na tozdu še niso mogli potrditi prejema še ustreznega pismenega dokumenta.

G. B.

Posvet o problematiki gradbeništva

Kritično o slabostih

Republiški odbor sindikata delavcev gradbeništva je v okviru svojih aktivnosti sredi maja pripravil posvet o aktualni družbenoekonomski problematiki v gradbeništvu glede na novo zakonodajo, s posebnim poudarkom na naloge organov in organizacij do XII. kongresa Zveze sindikatov Slovenije.

Poleg kritične ocene o vseh slabostih, je bilo veliko povedanega tudi o konkretnih nalogah, saj časa za neplodna sestankovanja ni več in bo resnično potrebno prijeti za delo, če hočemo, da bo sindikat zares imel še kakšno vlogo. Tako sta bili izpostavljeni dve prednostni naloge. V prvi naj bi bil sindikat nosilec politike, v drugi pa soustvarjalec politike.

Tudi razvrstitev tem, znotraj posamezne naloge je izredno dobro zastavljena, saj na prvo mesto postavlja Uveljavljanje ekonomskih plač, oziroma cene delovne sile, saj je to eden izmed glavnih vzrokov za trenutno slabe razmere v gradbeništvu.

Na drugem mestu je **Proaktivna zaposlovalna politika** s predlogom za ustanovitev delavskega sklada v republiki za odpiranje novih delovnih mest in za preusposabljanje za potrebe novih programov razvoja gospodarstva in negospodarstva.

Nadalje sledi **Aktivna socialna politika** s pripravo izhodišč za izdelavo projekta socialne politike, kot nujno potrebnega korektivna politike ekonomskih plač v

pogojih tržnega gospodarjenja, s čimer bi izključno skrb podjetij za socialno in materialno varnost delavcev bolj razdelili po načelih vzajemnosti in solidarnosti.

Šele kot četrta naloga so **Delovni in življenjski pogoji delavcev**. Tu gre za sprejem projekta celovitega, systemskega in trajnega prehoda na krajši delavnik in pa za izboljšanje delovnih pogojev, za odpravo težkih in zdravju škodljivih del ter zmanjševanju invalidizacije delavcev.

Zadnja od tem v predlogu so **Vsebinske priprave na 12. kongres**, kjer so opredeljene že konkretne aktivnosti in tudi način dela.

Kot soustvarjalec politike pa naj bi sindikat sodeloval pri spremembah Ustave SR Slovenije, Statuta podjetja in vse kar je povezano z delovnimi razmerji znotraj DO.

Naloge so torej zelo konkretne in upati je, da bodo sindikalni delavci, ki bodo prevzeli nove funkcije, uvideli tudi cilje, poti in rezultate, sicer bo zopet vse ostalo le kot lepa črka na papirju.

Matija Krnc

Ljubljanska poslovna enota Kovinskih obratov Maribor

Zaupanje poslovnih partnerjev se postopno vrača

Po dobrih štirih mesecih, odkar je bila 1. februarja iz KO Ljubljana ustanovljena poslovna enota Kovinskih obratov Maribor v Ljubljani, seveda še ni mogoče dati dokončne ocene o uspešnosti te enote. Sodeč po nekaterih kazalcih pa je bila njena ustanovitev upravičena in bo lahko zagotavljala socialno varnost 83 delavcem, kolikor jih je ostalo v poslovni enoti.

Vodja ljubljanske enote **Marjan Gostinčar**, ki je tudi član začasnega kolektivnega poslovnodnega odbora (ZKPO) Kovinskih obratov Maribor je povedal, da sicer še nimajo končnih rezultatov za prve tri mesece dela nove enote, prve ocene pa kažejo, da so poslovali s pozitivno ničlo. Sama proizvodnja poteka dovolj dobro in je skoraj na enakem nivoju, kot je bila takrat, ko je bilo v nekdanjih KO Ljubljana zaposlenih skoraj trikrat več delavcev, kot jih je v enoti sedaj.

Poslovna enota v Ljubljani opravlja štiri področja dejavnosti. Temeljni program je izdelava betonarn in spremljajoče opreme, za katero računajo, da jo bodo izpolnili v predvidenem načrtu, to je 11 do 12 betonarn na leto. Ta program naj bi po načrtih pomenil čez polovico njihove realizacije. Z zadovoljstvom tudi ugotavljajo, da se je odnos kupcev do njih spremenil, ponovno se krepí zaupanje starih strank. Z »etiketo« tozda v likvidaciji je bilo namreč težko nastopiti na tržišču.

Drugo področje dejavnosti je **servis betonarn in prodaja rezervnih delov**, ki je trenutno zelo pomemben za konsolidacijo poslovne enote. Tretje področje, to je **Wacker servis**, predstavlja manjši del njihove dejavno-

sti, vendar računajo, da jo bodo nekoliko povečali. Četrta dejavnost je **kooperacija z nemško firmo Wirtgen**, predvsem pri izdelavi frez za asfalt. Ko bo kooperacija utečena, naj bi letno naredili 10 frez. Povečuje se tudi obseg del za Gradisove tozde.

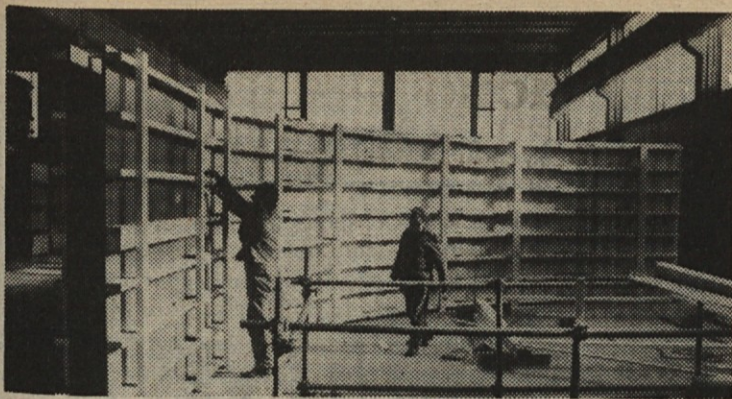
Sodelovanje z Wirtgenom naj bi pomenilo kakovostni napredek v dolgoročnem smislu, medtem ko kratkoročno ne predstavlja večjega pomena za finančno konsolidacijo enote. Kakovostna rast, dosežena s tem sodelovanjem, pa bo kasneje seveda vplivala tudi na temeljni program.

Kljub nekaterim skupnim nastopom s Kovinskimi obrati Maribor, na primer v Sovjetski zvezi in na Kosovu, je po mnenju Marjana Gostinčarja potrebno to sodelovanje še okrepiti. Sedaj, ko so v KO Maribor dobili še člana ZKPO za marketinško področje, računajo, da se bodo skupni nastopi stekli bolje.

Ključni problemi ljubljanske enote KO Maribor pa je kadrovski. Nujno potrebujejo okrepitev v službi za strokovno pripravo del in v konstrukcijski službi, potrebujejo tehničnega in finančnega strokovnjaka. Urediti morajo tudi še nekaj vprašanj z Gradisovo Interno banko glede pogodbenega odnosa za proizvajalna sredstva.

Marjan Gostinčar kljub omenjenim težavam meni, da so na pravi poti in da jim bo uspelo doseči načrtovane cilje. Pravi tudi, da bi Gradis brez strojegradnje in servisiranja gradbenih strojev pomenil mnogo manj. Sami pa v Gradisu ne samo da želijo biti, ampak bi radi v njem imeli tudi pomembno mesto.

M. M.

Lojze Semenič, namestnik vodje opažerske delavnice in Branko Vidovič razstavljata opaž pred prevozom na Fužine. Pri izdelavi pa sta pomagala še Ivan Štefulj in Ivan Bartolac.

Mizarska delavnica Gradbene operative Ljubljana

Z malimi koraki v Evropo 92

Pri gradnjah, kjer so potrebni zahtevnejši opaži, pogosto prihaja do dileme, kje narediti take opaže – na gradbišču ali v mizarski (opažerski) delavnici. Razvita Evropa je to dilemo rešila v korist kvalitete in časa, torej z izdelavo takih opažev v mizarskih delavnicah. Pri nas, tudi v Gradisu, pa še vedno delamo mnogo opažev na gradbiščih, glavni argument gradbenih tozdogov pa je, da so usluge mizarskih delavnic predrage.

Delo servisne delavnice Gradbene operative Ljubljana, oziroma njene mizarske delavnice na Letališki cesti v Ljubljani, na lokaciji Kovinskih obratov Maribor – poslovna enota Ljubljana, dokazuje da ni tako.

Pred kratkim so v tej delavnici, vodi jo **Jože Kaparič**, naredili posebej velik in zahteven opaž za 20 centimetrov debelo betonsko steno v ločni obliki za srednjo gostinsko šolo v Novih Fužinah v Ljubljani. Opaž, s katerim bodo lahko naenkrat zabetonirali četrtno kroga, je dolg 13,4 metra in visok 2,7 metra. Narejen je tako, da ga bodo na gradbišču lahko uporabili štirikrat – dvakrat, da bo narejen polkrog in dvakrat, da bo dosežena potrebna višina stene. Za opaž so porabili okoli šest kubičnih metrov lesa, saj je bilo zaradi oblike opaža precej odpadka.

Zaradi lažjega transporta in zaradi potrebe, da ga na gradbišču večkrat sestavijo in razstavijo, je narejen po segmentih. V delavnici so se potrudili, da je bila njegova montaža in demontaža toliko preprosta, da z njo na gradbišču ni bilo nobenih težav, saj bi jo lahko opravil vsakdo. Razen tega je ločna stena v gostinski šoli narejena iz litega in vidnega betona, zato je moral biti opaž narejen še posebej natančno in kvalitetno, saj je videz stene v največji meri odvisen od opaža. Zato je bila njegova izdelava toliko bolj zahtevna in je zahtevala razen znanja tudi precej domišljije.

Za enkratno izdelavo, namestitve, razopaženje in čiščenje tega zahtevnega opaža so porabili 136 ur, normativ GNG (gradbene norme Gi-poss) 4.123 je 193 ur. S spremembo postopka betoniranja se je opaž torej namesto enkrat uporabil štirikrat, kar pomeni trikratni prihranek materiala in časa izdelave. Tako pri kvaliteti kot pri potrebnem času dela

so bili na evropskem nivoju, saj so ves čas upoštevali zelo zahtevne nemške (DIN) norme. Take kvalitete in kratkega roka izdelave opaža na samem gradbišču nikakor ne bi mogli doseči, ker nimajo ne primerne prostora ne obdelovalnih strojev.

V vsej Evropi se takšna dela opravljajo v delavnicah in opaže na gradbiščih le montirajo, saj je le tako mogoče doseči zahtevne norme. Ob upoštevanju vseh teh kriterijev, predvsem kvalitete in prihranka časa, se bo potrebno tudi pri nas odločiti za tak način dela, seveda če bomo želeli stopiti v korak z razvitim svetom. **Evropi 92 se namreč ne bomo približali s parolami in željami, ampak z vsakdanjim delom, korak za korakom.**

Preden so bile zgrajene hale na Letališki, ki nudijo vse pogoje za takšna dela, so morali zahtevnejše opaže naročiti v našem tozdu LIO v Škofji Loki, sedaj pa delavnica zadovoljuje potrebe vseh gradbišč Gradbene operative Ljubljana. Tako so v zadnjem času delali opaže za zahtevne elemente za HE Vrhuvo in za tovarno IMV v Novem mestu.

Delovni pogoji na Letališki so v primerjavi s tistimi pred leti odlični, pravi **Lojze Semenič**, ki je v Gradisu že od leta 1956, to je vso svojo delovno dobo in se še dobro spomni, kako je bilo na primer takrat, ko so gradili Litostroj. Zato so v delavnici zaposleni tudi delavci, ki zaradi zdravstvenih razlogov ne smejo delati v težjih pogojih dela, vendar je zaradi tega tudi precej bolniških izostankov z dela.

Imajo pa še druge težave – tako iz LIO, od koder dobivajo les, ne dobijo ravno prvovrstne surovine, tako da imajo posebej pri zahtevnejših delih precej težav in odpadka.

M. M.

Jugoslovanska razstava izumov in tehničnih izboljšav

Rast YU – 89

Tradicionalna razstava izumov in tehničnih izboljšav, ki je vsako leto konec maja na Reki, je pokazala, da tudi na tem področju doživljamo krizo.

Čeprav so bili razstavni prostori zapolnjeni in prikazane novosti, pa je bilo posebno opazno nazadovanje kvalitete. Vse je ostalo le na razstavi izdelkov, medtem ko so vse spremljajoče dejavnosti (predvajanja, simpoziji), ki so bile mnogokrat bolj zanimive kot samo razstava, tokrat odpadle.

Tudi Gradisov delež je bil bolj skromen, saj smo predstavili le inovacijo leta, za katero smo v Gornji Radgoni dobili priznanje, to je tirno vrtljivo zabijalno napravo na premostitveni konstrukciji. Seveda le s slikovnim gradivom in spremnim besedilom.

Matija Krnc

Gradis je držal obljubo

Orgle so že v delavnici

V nedeljo, 4. junija je mariborski škof dr. Franc Kramberger v Hočah blagoslovil prvo orglarsko delavnico v Jugoslaviji in sploh v socialističnih deželah. Gre za delavnico v kateri bodo popravljali in izdelovali nove cerkvene orgle.

Slovesne otvoritve so se udeležili številni domači in tuji gostje, med njimi tudi nemški generalni konzul v Jugoslaviji **Albrecht Lang**, predstavniki mariborskega in slovenskega družbeno-političnega življenja, številni duhovniki ter predstavniki izvalca del Gradisa iz Maribora. Prisotni so bili tudi predstavniki orglarskih delavnic iz Dillingena, Münchna in Oberasbacha, kjer so se šolali mariborski orglarski mojstri.

V pozdravnem govoru se je škofijski ekonom **Mirko Krašovec**, ta ima največ zaslug za to, da je delavnica v Mariboru zgrajena, zahvalil vsem, ki so kakorkoli pripomogli k dokončanju tega prepotrebne objekta.

Med drugim so iz škofovih rok prejeli knjigo *Orgle na Slovenskem* tudi gradisovci **Franc Gačnik**, **Milan Petek**, **Miro Primo-**

rac, **Izidor Krunič** ter **Miljan Senčar**. Njim gre, seveda skupaj z delavci, zasluga da je bil objekt konačen v pičlih enajstih mesecih.

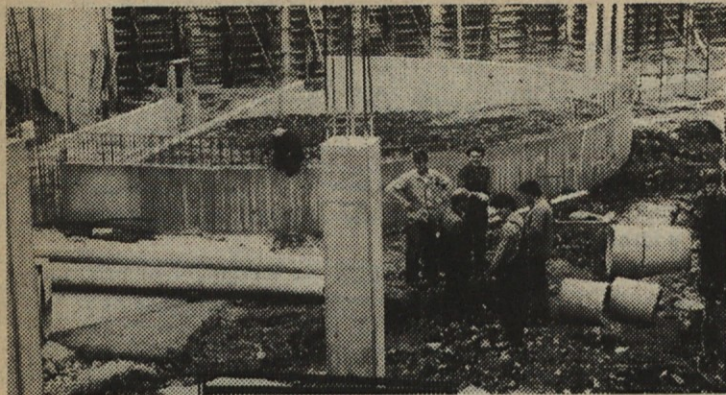
Mariborski škof dr. Franc Kramberger je v svojem govoru orisal pomen te orglarske delavnice, saj bodo sedaj veliko lažje, pa tudi ceneje, obnovili te starinske instrumente, ki dajejo slovenskim cerkvam pravo sakralno vrednost. Gre pa tudi za kulturno dediščino, ki smo jo skupaj z drugimi ustanovami dolžni ohraniti našim zanamcem.

Za ljubitelje tovrstne glasbe pa je bilo veliko doživetje popoldanski orglarski koncert v mariborski stolnici, kjer so med drugim izvajali tudi znano Cecilijansko mašo skladatelja Charlesa Francoisa Gounoda.

Franjo Štromajer

Lepo urejena notranost hoške orglarske delavnice in v njej sodobni stroji.

Spodnji del ločne stene nove srednje gostinske šole je že zabetoniran. Opaži iz delavnice Gradbene operative Ljubljana so bili še posebej dobrodošli zato, ker je čas gradnje izredno kratek, tako da na gradbišču ne bi mogli uporabiti bolj zamudnih načinov izdelave omenjene stene.

Gradnja srednje gostinske šole v Ljubljani

200 delavcev v dveh izmenah

Blizu osnovne šole v Novih Fužinah, ki jo je Gradbena operativa Ljubljana zgradila lani, gradijo delavci istega Gradisovega tozda še srednjo gostinsko šolo. S prvimi zemeljskimi deli so pričeli v začetku marca, sredi junija pa bodo dela opravljena do takšne mere, da bodo delavci škofjeloškega tozda LIO že lahko pričeli delati streho.

Šola bo zelo velika, dolga bo dobrih sto metrov, široka okoli 25 metrov in en del 50 metrov, zraven pa delajo še telovadnico. Delno je podkletena, ima pritličje in eno nadstropje, v njej pa bo prostora za okoli tisoč učencev. Rok za končanje gradbenih del je zelo kratek za tako velik in gradbeno precej zahteven objekt, gradbena dela morajo biti namreč končana do 15. oktobra. Zato je na gradbišču 200 delavcev, ki delajo v dveh izmenah, kadar je potrebno tudi v soboto in nedeljo.

Glavni delovodja **Milan Rajakovič** je optimist, pravi, da bodo gradbena dela končali v dogo-

vorjenem roku. Glede na to, da je bil glavni delovodja tudi pri gradnji sosednje osnovne šole, ki je bila zgrajena v rekordno kratkem času in dobil za to delo tudi posebno priznanje, ni razloga za bojazen, da dela ne bi končali pravočasno. Posebej je pohvalil delovodji **Stanka Davida** in **Vladimirja Pavšo**, ki sta se zelo izkazala pri delu.

Precej dela pa bo imel LIO s streho, ki je zelo razgibana, enako kot cela stavba, za katero je projekte naredil Ljubljanski urbanistični zavod in ki ima tudi polkrožne stene, oboke in stebre. Zato bo ogromno dela tudi s fasado, ki bo iz bele silikatne opeke.

M. M.

Eden najstarejših Mariborčanov:

»Želja se mi je uresničila«

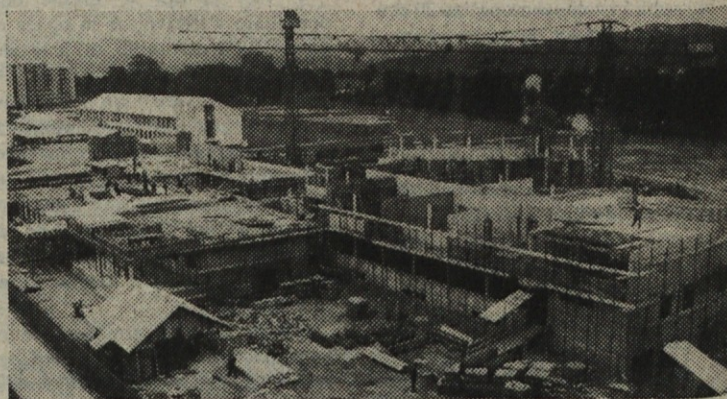
• Kar prevečkrat smo že napovedali otvoritev nove avtobusne postaje v Mariboru. Zato bomo tokrat le zapisali, da gredo sedaj zares dela h koncu. Zatika se pač pri denarju in priključitvi, oziroma dokončanju, hitre ceste skozi Maribor.

Pred dnevi si je novo avtobusno postajo ogledal tudi eden najstarejših Mariborčanov **Karel Rakuša** (v sredini), ki je bil eden tistih, ki je v Večeru predlagal sedanjo lokacijo postaje.

»Želja se mi je uresničila«, je dejal, ko je v spremstvu sorodnikov in vodje gradbišča zakorakal po veznem hodniku nove avtobusne postaje.

Franjo Štomajer

Na gradbišču Srednje šole za gostinstvo in turizem kar mrgoli delavcev, saj mora biti šola gradbeno dokončana do 15. oktobra.

V mestih po Sloveniji

Razstava Inovacije 89

Ljubljanska banka - združena banka, Raziskovalna skupnost Slovenije in Gospodarska zbornica Slovenije že od leta 1977 pripravljajo razstave domačih inovacijskih dosežkov usmerjenega raziskovalnega dela, ki so bili uspešno preneseni v proizvodnjo oziroma v razvojne procese.

V dvanajstih letih so bile tako prikazane kar 502 inovacije, od tega največ v letu 1981 kar 62. Tudi Gradisov delež na teh razstavah je izredno pomemben, saj smo sodelovali na vseh, to pa pomeni, da je banka vsako leto sofinancirala vsaj eno od inovacij, ki so bile nato prenesene v proizvodnjo.

V letošnjem letu je to tehnologija globokega temeljenja s koli malega

preseka. Inovacija, ki je bila uporabljena na številnih objektih, je v primerjavi z znanimi tehnologijami globokega temeljenja za 30 odstotkov cenejša, kar je v današnjih razmerah gradnje zahtevnih objektov na slabo nosilnih tleh njena največja prednost.

Razstava, ki je bila odprta v LB meseca maja v Ljubljani, bo prikazana še v nekaterih večjih mestih v Sloveniji.

Matija Krnc

40 let šolskega centra Bytostava

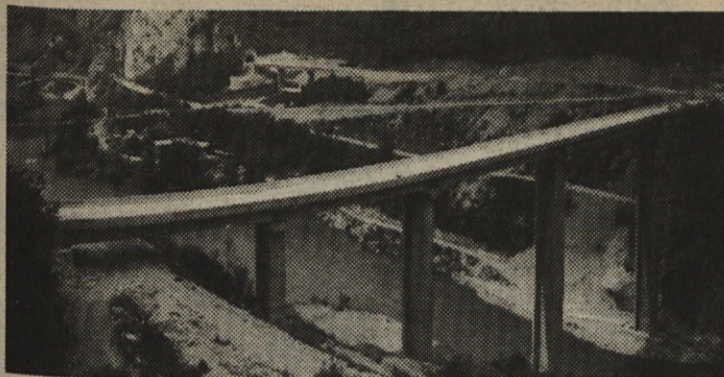
Četrto stoletje sodelovanja

Sodelovanje med gradbenim podjetjem Bytostav iz Ostrave na Češkoslovaškem in Gradisom poteka že dolgo vrsto let, kar četrto stoletje je že minilo od navezave stikov med njima.

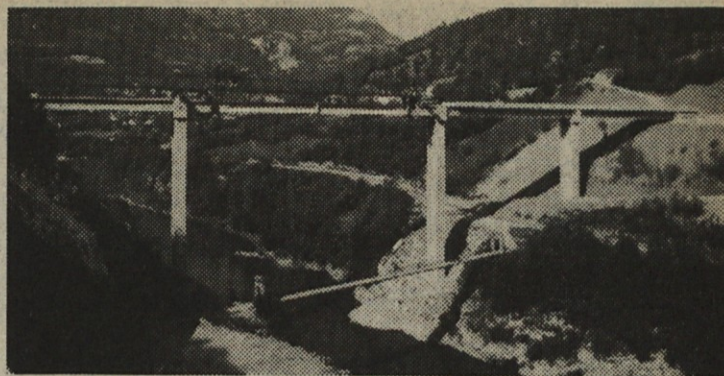
Sodelujeta predvsem njihov Srednješolski gradbeni center in naš Center za izobraževanje, ki omogočata našim učencem izlet v ČSSR oziroma letovanje na Jadranu za najbolj prizadevne učence iz ČSSR. Že tradicionalno pa je tudi sodelovanje pri izmenjavi njihovih in naših delavcev pri letovanju v obeh državah.

Maja letos je srednješolski gradbeni center Bytostava praznoval 40-letnico delovanja. Ob tem jubileju jim čestitamo, hkrati pa želimo, da bi sodelovanje potekalo še naprej tako uspešno.

M. M.

Največji od mostov - Mrsovo - na sotočju Drine in Lima je že nekaj časa usposobljen za promet.

Tudi najzahtevnejšo montažo na mostu Kaoštica so delavci Nizkih gradenj iz Maribora opravili brez večjih težav.

Z gradbišča v Višegradu - Objekti na prvih dveh odsekih čakajo na finalizacijo

Končana tudi najzahtevnejša montaža

Glede na to, da so reportažni zapisi iz Višegrada le dva do trikrat letno, je razumljivo, da se med vsakokratnim obiskom situacija precej spremeni. Tako je bilo tudi tokrat. Trasa bodoče ceste se že jasno vidi, saj so objekti tako na prvem, kot tudi na drugem odseku praktično gotovi. Izjema je le objekt Ostri vrh na drugem odseku, ker izvajalci tunela še niso izdelali ustreznega pristopa.

Sicer pa je v začetku maja potekala montaža na mostu Kaoštica, ki ima razpon med stebroma nad Drino kar 64 m, zato je bila ponovno potrebna montaža nosilcev na konzole. Kljub vsem težavam, sta bila odložena tudi nosilca v sredini razpona, kar vse so zabeležile kamere in foto aparati. Celotno gradivo ne bo samo dokumentacija Gradisa, temveč se bo ves material uporabil tudi v novem video projektu o premostitvenih objektih Gradisa, vsekakor pa bo izredna referenca za naslednja leta.

Razumljivo namreč je, da podobnega projekta ne bo več, saj v okviru enega gradbišča, zgraditi kar 20 viaduktov in 5 mostov, s skupno površino preko 26.000 kvadratnih metrov, zares ni malo. Prav gotovo bodo vsi delavci, ki delajo na tem gradbišču s ponosom pripovedovali

● V razgovoru z delavci je čutiti, da so si zdaj že malo oddahnili, tudi po zadnji uspešni montaži na mostu Kaoštica, za kar zaslužijo vso pohvalo. Montaža 150-tonskega nosilca 70 m nad Drino zahteva zares prave mojstre. In delavci Nizkih gradenj so ponovno dokazali, da jim pri tovrstni gradnji ni para.

dogodivščine iz gradbišča, ki jih ni malo. Nevarnosti, ki so vsakodnevno, predvsem pa na samem začetku prežale na vsakem koraku, so zdaj le še spomin.

Sicer pa je vodstvo gradbišča pridobilo nova dela, tako da se bo načrtovani obseg del močno povečal. Od prvotno podpisane pogodbe bo 1200 kvadratnih metrov več izdelanih površin objek-

tov. Vse to pa daje celotnemu projektu, zares pravo vrednost. Na ničelnem odseku SIS za ceste BIH investira 80-metrski viadukt Rastoke, za lokalni promet bo izdelan preko Lima še en most Omačina, ki bo sicer dolg 120 metrov, zato pa širok le 2,5 metra.

Povečan je tudi obseg del na dveh velikih sidranih pilotnih stenah v dolžini 103 metra in 50 metrov. Benotto pilotov za ti steni, ki bosta segali v globino od 9-15 metrov, pa bo v skupni dolžini kar 1300 tekočih metrov.

O financah je ob tako velikem projektu težko pisati v dinarjih, saj bi se gotovo zmotili v ničlah, napišimo le, da je podpisana pogodbeni vrednost 412 milijard narasla na vrednost 15 milijonov dolarjev.

Tudi rokovno so naši v veliki prednosti pred ostalimi, saj bodo rok za I. in II. odsek, ki je 31. avgust, z lahkoto realizirali. Objekti na III. odseku pa bodo gotovi v odvisnosti od ostalih izvajalcev na trasi.

V letošnjem letu bodo torej

O gradnji v Višegradu posebna izdaja

Redakcija časopisno založniške hiše Privredni pregled iz Beograda, pripravlja posebno izdajo kot revijo z naslovom Graditelji HE Višegrad.

Ker bo revija natiskana poleg v srbohrvaškem tudi v angleškem jeziku, bo primerna tudi kot referenčno gradivo.

Pomemben delež v reviji bo namenjen tudi Gradisu, ki za HE Višegrad gradi viadukte in mostove.

delavci Nizkih gradenj in SPO-ja gradbeno zaključili triletno »avanturo«, ki bo še dolga leta krasila vse Gradisove referenčne sezname, kot tudi HE Višegrad, za katero so objekti tudi zgrajeni.

Matija Krnc

Poskusna serija izdelkov OGP za izvoz

»Štokan« in »šariran« beton

V Obratu gradbenih polizdelkov so na željo švicarskega naročnika izdelali poskusno serijo visokozahtevnih in nato ročno obdelanih betonskih elementov - segmentov ličnih okenskih okvirjev, ki so po videzu nekoliko podobni klesanemu kamnu.

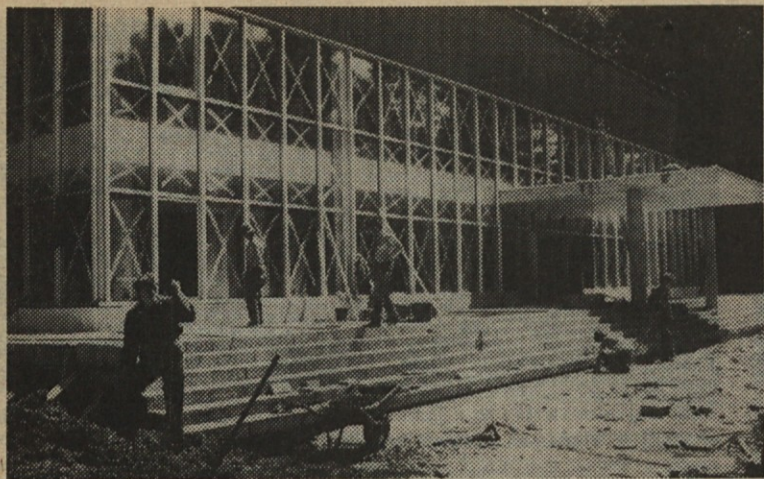
Skupna vzorčna količina elementov meri zaenkrat okrog 120 metrov, v primeru, da bo naročnik zadovoljen, pa se nadejajo skorajšnjega podpisa pogodbe v količinah, ki bi jih bili v stanju izdelati in bi bile za njih interesantne.

S »štokanjem« in »šariranjem«, to je posebne vrste praskanjem že otrdelega betona, se v OGP spopadajo prvič. Več pri hodnjič.

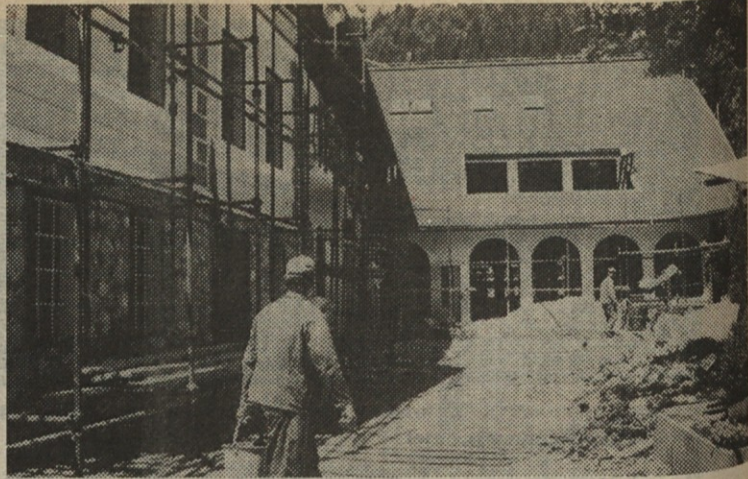
G. B.

Bodo izdelki OGP poživljali fasade poslovnih in stanovanjskih hiš v Švici?

Festivalna dvorana tik pred dograditvijo.

Regatni center v Zaki - kombinacija starega in novega.

Gradnja objektov za svetovno veslaško prvenstvo

Bled bo v kratkem v novi preobleki

Priprave na svetovno prvenstvo v veslanju, ki bo na Bledu v prvi polovici septembra, so v zaključni fazi. Blejci napenjajo vse moči, da bi potrdili sloves turistično urejenega kraja, gostoljubnih ljudi in dobrih organizatorjev športnih prireditev na najvišji ravni.

Med gradbenimi podjetji, ki sodelujejo pri urejanju kraja, je največji delež prevzel Gradis, tozdi GE Jesenice. Lani so zgradili nov Lipov center, obnovili kopališče, adaptirali hotel Lovec, letos pa zaključujejo z deli na turistično-trgovskem centru, v regatnem centru Zaka in festivalni dvorani, urejajo pa tudi osrednje blejsko parkirišče in kopališče hotela Toplice.

Največji in najzahtevnejši je vsekakor kompleks turistično-trgovskega centra, ki je sestavljen iz štirih objektov A, B, C in D. Zadnji trije objekti bodo končani do 1. julija, objekt A, ki so ga zaradi rušitve stare vile začeli graditi pozneje, bo zgotovljen predvidoma do 1. avgusta.

Gradnja še kar dobro napreduje, nekoliko pa se zatika pri pro-

daji lokalov. Ostalo jih je neprodanih 30 odstotkov, saj so od nakupa odstopili veliki potencialni kupci kot so Almira, Elan, Industrija usnja Vrhnika, Državna založba Slovenije in še nekateri. To dejstvo pa je toliko bolj neugodno, ker Gradis nastopa pri tem objektu tudi kot investitor gradnje, kar pomeni, da gradnjo financira z lastnimi sredstvi in je zainteresiran lokale zato čim prej prodati in pridobiti vloženi denar.

V regatnem centru Zaka je bilo treba najprej delno porušiti vilo Planiko in klubske prostore. Vilo in staro restavracijo so adaptirali in povezali z vmesnim traktom, nad obnovljenimi klubskimi prostori pa bo tudi telovadnica za potrebe veslačev.

Z adaptacijami in dozidavami bodo pridobili enajst apartmajev,

nove klubske prostore, kopalnice s savno, ob restavraciji pa bo tudi slaščičarna.

Pri gradnji imajo nekaj zamude do katere je prišlo zaradi spremenjenega načina temeljenja. Ko so ugotovili, da tla niso povsod enako dobro nosilna, je padla odločitev o temeljenju na pilotih. PAB kole (35 kolov) je v rekordnem času zabila Gradbena operativna Ljubljana.

Kljub temu bodo vsi objekti v regatnem centru Zaka končani v začetku julija, nekateri pa še nekaj prej.

Festivalna dvorana na Bledu je bila resnično potrebna adaptacije, saj so jo zgradili v treh tednih leta 1962 za potrebe svetovnega šahovskega prvenstva. Od stare Festivalne dvorane bo ohranjena pravzaprav samo jeklena konstrukcija.

V novi veliki dvorani bo 500 sedežev, v nadstropju pa bodo tri manjše dvorane s po 150, 50 in 20

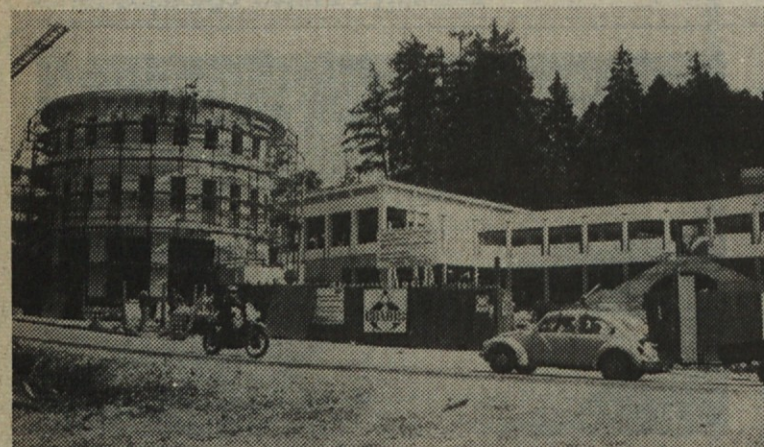
sedeži. V stavbi bo tudi aperitiv bar, garderobe, pet pisarn uprave Festivalne dvorane, sanitarije in še kaj. Dvorana bo opremljena z vsemi naj sodobnejšimi audio in video komunikacijskimi napravami.

Proti koncu gre tudi urejanje osrednjega blejskega parkirišča med pokritim drsališčem in hotelom Krim. Imelo bo tri platoje, na katerih bo prostora za 110 avtomobilov in za 12 avtobusov.

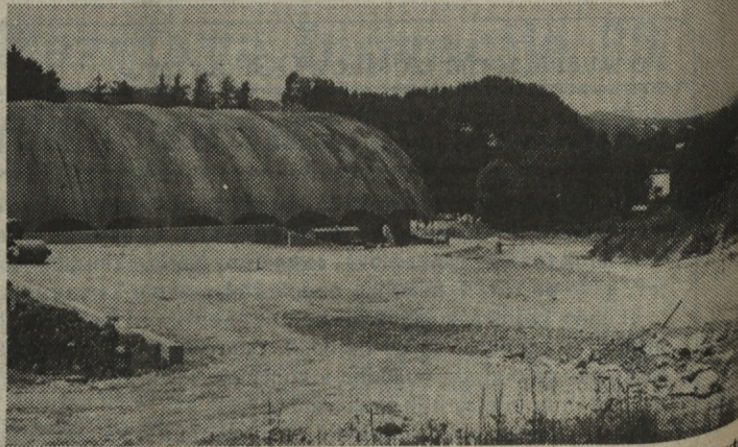
Pred kratkim pa so začeli tudi z adaptacijo starega kopališča ob hotelu Toplice.

Ker se dela na Bledu zaključujejo, je toliko bolj spodbudno, da se začnejo dela v Kranjski gori. Končno je stekla gradnja mostu čez Pišnico pri Jasni, dograjujejo Kompasov bistro, gradijo manjši penzion pri hotelu Alpina, začeli pa naj bi graditi blok v turističnem naselju Čičare.

C. P.

Julija bo zaključena gradnja trgovsko-turističnega centra. Kako pa bo s prodajo lokalov?

Osrednje parkirišče na Bledu, ki bo sprejelo 111 avtomobilov in 12 avtobusov, je bilo prepotrebno.

Štiri proizvodne hale in skladišče

Gradimo za Coca colo

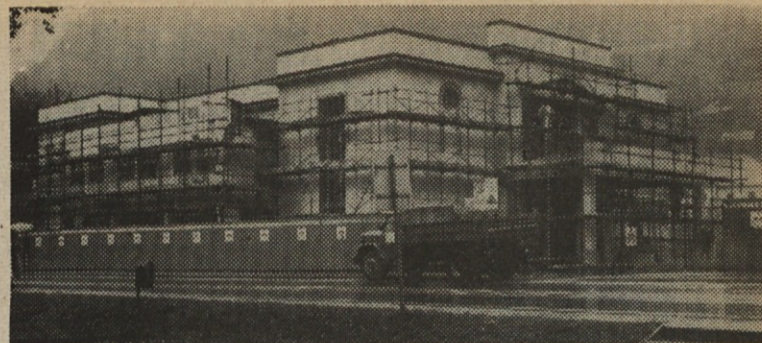
Industrija brezalkoholnih pijač v Žalcu, ki je Slovinov tozd, se je lani odločila za razširitev zmogljivosti obrata za proizvodnjo Coca cole. Zgraditi je bilo treba pet novih hal oziroma prizidkov k obstoječim halam.

Trije objekti so že končani in so vključeni v redno obratovanje, četrti pa bo gotov do 20. tega meseca. Zadnji objekt, ki ga bodo začeli graditi ta mesec je hala v kateri bo skladišče za Coca colo, saj so jo doslej skladiščili kar na prostem.

Temelje bodo pripravili delavci tozda GE Velje, halo z Y nosilci pa OGP.

C. P.

Čez mesec dni bodo oder in ograjo okrog doma v Laškem že odmaknili.

Kulturni dom Dušana Poženela v Laškem

Fasada do 15. julija

Dom Dušana Poženela v Laškem je bil zgrajen v tridesetih letih predvsem za telesnokulturne namene in je bil za kulturne prireditve dokaj nefunkcionalen. Zato so se v Laškem dogovorili, da ga bodo adaptirali in dogradili. Delo je prevzela naša celjska Gradbena enota.

K obstoječemu objektu so dogradili dva prizidka. Severni prizidek je podkleten. V domu bo dvorana s 311 sedeži ter prostori za godbo na pihala, za plesno sekcijo, dramski krožek, ena manjša dvorana in sejna soba.

Objekt je bil že lani, pred novim letom, pod streho potem pa

so bila dela začasno ustavljena, saj je primanjkovalo denarja za nadaljnjo gradnjo. Ta mesec pa je na gradbišče prišla le manjša skupina delavcev, ki naj bi do 15. julija, ko bo v Žalcu potekal tradicionalni teden piva in cvetja, naredila fasado in uredila okolico doma.

C. P.

Gradimo v sodelovanju z Ingradom

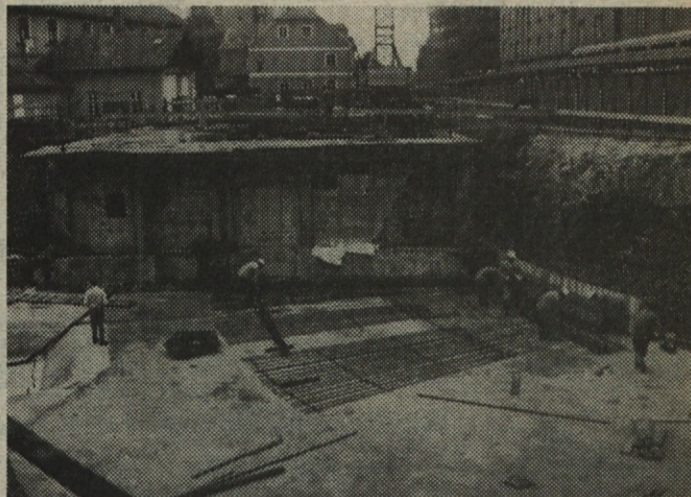
SDK v Celju

Že nekaj let je stala Gradisova ograja v podaljšku celjske občine, sedaj pa so za njo začeli graditi novo stavbo celjske Službe družbenega knjigovodstva. Delo si tozd GE Celje deli z Ingradom.

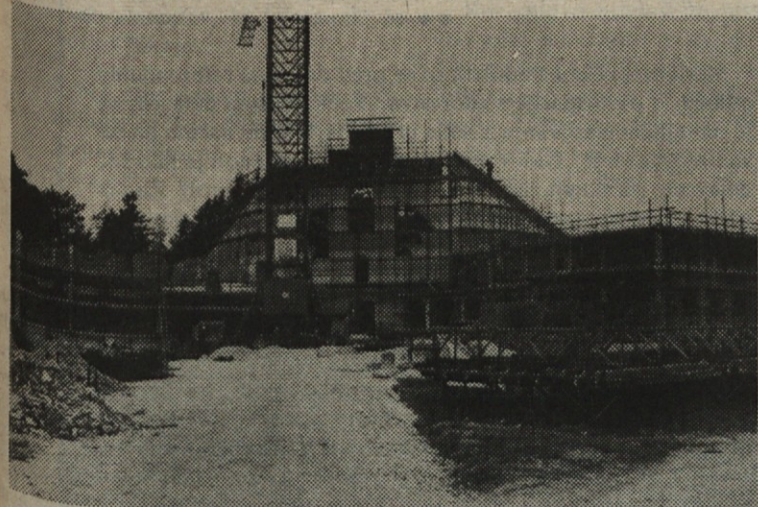
Objekt bo imel klet, pritličje in štiri etaže. 13. maja so začeli z rušitvenimi in pripravljalnimi deli, 20. maja pa z gradbenimi deli. Gradbena jama je skoraj v celoti že skopana, položeno je tudi nekaj podložnega betona in hidroizolacija.

Rok za dokončanje gradnje je maj 1990, vrednost del pa znaša 47 milijard dinarjev.

C. P.

Priprava temeljev za Službo družbenega knjigovodstva v Celju.

Gradnja cerkve Sv. Duha dobro napreduje.

Cerkev Sv. Duha v Ostrožnem pri Celju

Do Božiča bo delo opravljeno

Oktobra lani so delavci tozda GE Celje začeli s pripravljalnimi deli (odstranjevanje humusa in nasutje gramoza) za gradnjo nadomestne cerkve Sv. Duha in župnijskega doma v Celju. Novogradnja obsega gradnjo cerkve, zvonika z nadstreškom in vhodom, župnišča in pastoralnega dela.

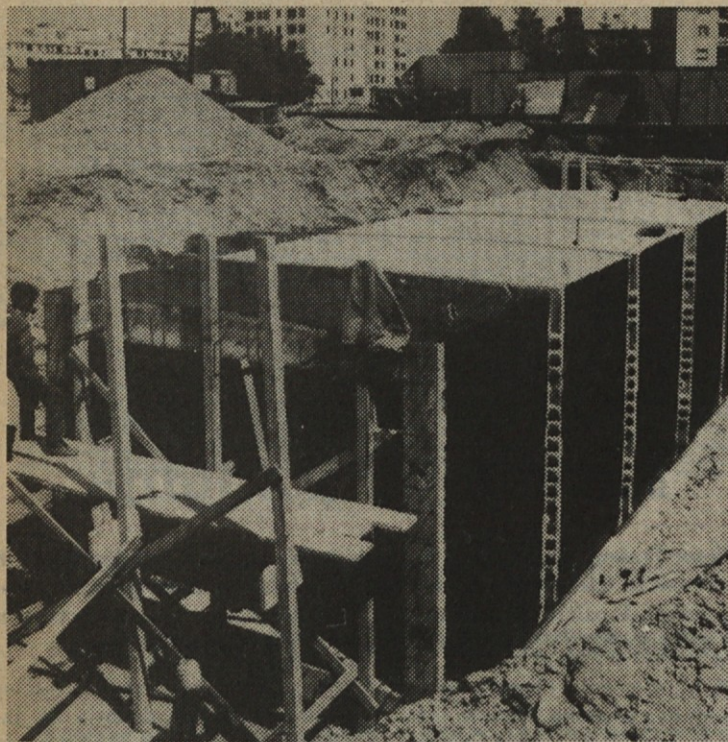
Tloris cerkve je nekaj manj kot 40 x 40 metrov, visoka pa bo nekaj manj kot 30 metrov. Cerkveni del in zvonik bosta narejena iz armiranobetonske konstrukcije z montažnimi AB nosilci in lesenim ostrešjem.

Župnišče in pastoralni del bosta

enonadstropni opečni zgradbi z enokapno streho in lesenim ostrešjem. Cerkev bo pokrita s tegolo canadesse.

Višek gradbenih del bo konec avgusta in septembra, cerkev pa naj bi bila gradbeno končana do letošnjega Božiča.

C. P.

Škatlasti betonski elementi podhoda za pešce pred montažo.

Rekonstrukcija Ptujске ceste v Mariboru

Segmentna gradnja podhoda

Delavci Nizkih gradenj Maribor, ki delajo na odseku Ptujске ceste od Ruske ulice do peš poti k Tovarni avtomobilov, te dni zaključujejo dela.

Da so lahko do roka opravili delo so morali nekoliko tehnološko spremeniti projekt gradnje podhoda za pešce. Namesto klasične gradnje so prešli na segmentno gradnjo. Škatlaste profile širine 3,60 x 2,65 metra so izdelali v bazi na Pobrežju in izgotovljene pripeljali na kraj montaže. Tako so najprej na polovici cestišča sestavljali pet sestavnih elementov in jih prednapeli.

S tem so znatno skrajšali čas gradnje. Po zasipavanju in ureditvi polovice cestišča so lahko po tem delu že spustili promet.

in prešli na gradnjo, oziroma montažo druge polovice podhoda. To je toliko bolj pomembno, ker po tem cestišču poteka ves mednarodni promet v smeri proti Grčiji.

Sicer se pa montažna gradnja vse bolj uveljavlja v Gradisu, saj je možno na ta način elemente hitreje in lepše izdelati v »stalnih bazah«. Zato bo potrebno v bodoče več denarja vlagati v posodabljanje Gradisovih tovarn betonskih polizdelkov in končnih izdelkov.

Franjo Štromajer

Dvoladijsko halo so delavci Gradbene enote Maribor zmontirali v nekaj dnevih. V njej bodo dobili prostor Certusovi avtobusi. Ostala dela bodo opravile ptujске Gradnje.

Novice iz »totega konca«

O gradnji Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru (dela izvaja mariborska Gradbena enota) v našem glasilu redno poročamo. Tokrat naj zapišemo, da skoraj ne mine dan, da si obnove in izgradnje ne ogleda kakšna skupina ali posameznik.

Tako imajo, poleg gradnje, tamkajšnji fantje obilico dela tudi z razlago poteka obnove. Med zadnjimi so si ogledali gradnjo učenci zadnjih razredov osnovnih šol, ki se odločajo za poklic gradbenika. Tudi to je lahko »image« Gradisa.

...

Čeprav vzajemna knjižnica v mariborski Gradbeni enoti uspešno deluje že nekaj let, v komisiji za kulturo ne mirujejo. Ponovno so »oživeli« izposojevališče na strokovnih službah, ki je s premestitvijo nekaterih služb na Pobrežje pred časom prenehalo delovati. Sedaj so knjige ponovno na razpolago, za izposojanje pa že vlada veliko zanimanje.

...

V samskih domovih na Studencih bodo ponovno pričeli s predvajanjem filmov. »Potujoči kino« bo tokrat v poletnih mesecih kar na prostem. Med stanovalci domov je za tovrtno projekcijo filmov veliko zanimanja, saj bodo filmi, izbirali jih bodo sami, popestrili dolge poletne večere. Največ zaslug za to gre neumornemu Petru Dvoršaku.

...

Mariborski člani sindikata so se pred dnevi na referendumu odločili o **participaciji v zdravstvu**. Velika večina delavcev se je na tajnem glasovanju izrekla proti zdajšnjemu načinu plačevanja za zdravje. Tudi v mariborski Gradbeni enoti je bilo 532 delavcev, od skupno 664 kolikor jih je odločalo, proti. Za tak način plačevanja se je izreklo le 124 delavcev, osem glasovnic pa je bilo neveljavnih.

...

V aprilski številki našega glasila smo zapisali malce kritičen sestavek o **»nedelu« mladinske organizacije v mariboreski enoti**. Sestavek smo naslovili, Se Trnjulčica prebuja? Razumljivo je bilo med dosedanjimi člani vodstva nekoliko zamere, zato pa so novo izvoljeni člani predsedstva vzeli stvar, tako vsaj kaže, veliko bolj resno.

Na prvem sestanku resda niso bili sklepčni, to se dogaja tudi v zvezni skupščini, so pa na ponovljenem sestanku sestavili tak program dela, ki je vreden pozornosti. Upajmo, da jim ne bo že v začetku zmanjkalo energije. V pomoč pa jim morajo biti seveda tudi starejši sodelavci.

Štrof

Certusovi avtobusi pod streho

GH-7 v Ptujju

V pičlih nekaj dneh so delavci mariborske Gradbene enote postavili montažno halo v Ptujju.

V njej bo ptujski Certus spravljen pod streho nekaj svojih avtobusov. Ostala dela bodo dokončali delavci Gradenj.

Pri Certusu načrtujejo, da bo-

do dvoladijsko halo GH-7 v bodočnosti še »podaljšali«. Vse elemente za gradnjo so izdelali v bazi na Pobrežju v Mariboru.

Štrof

Delavci ZRMK opravljajo meritve med obremenilnim preizkusom objekta v Cikavi. Zraven novega nadvoza so še vidni ostanki starega.

Odsek Šmarje-Sap – Višnja gora

Preobrazba v pravo avtocesto

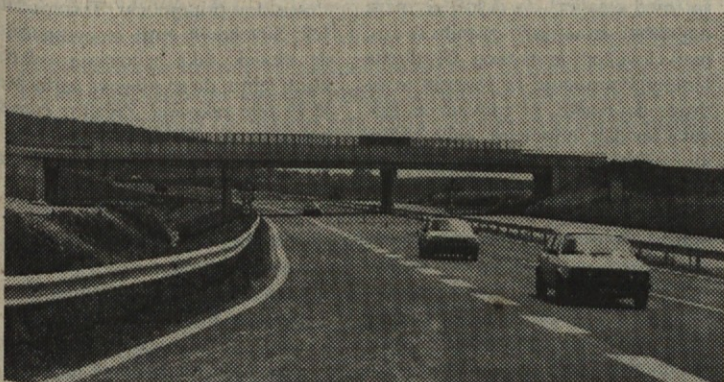
Še slab mesec nas loči od glavne turistične sezone. Promet po naših že tako natrpanih cestah se bo zgostil še bolj, še hujši pa utegne postati tudi cestni davek, ki je že brez poletne turistične kače hudo črn.

Graditelji avtoceste na odseku Šmarje-Sap – Višnja gora hitijo. Do nastopa turistične sezone mora biti odsek dolnjke odprt, nekaj nad dvanajst kilometrov prave avtoceste pa bo pomenilo razbremenitev, ki jo vozniki že težko čakajo.

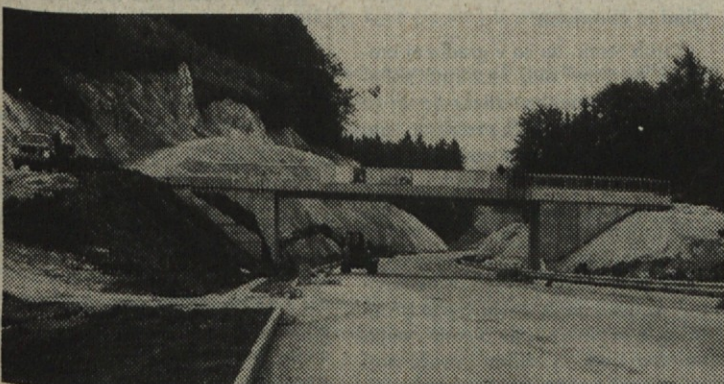
Na omenjenem odseku, kjer delavci SCT in Primorja opravljajo zaključna dela (tehnični pregled in otvoritev bo predvi-

doma v prvi polovici prihodnjega meseca) je Gradis zgradil pet nadvozov, ki so bili vsi zgrajeni pravočasno in so bili predani že pred meseci.

Ker smo o gradnji že pisali, naj zdaj ponovimo le to, da je bil izvajalec Gradbena operativa Ljubljana, nosilce so izdelali v tozdu Nizke gradnje Maribor, projekte pa v tozdu Biro za projektiranje Maribor. G. B.

Večpoljni nadvoz z deteljico pri Šmarju.

Nadvoz za gozdno pot nad Polico. Novozgrajeni dodatni pas avtoceste se tod najbolj oddalji od prvotne trase.

Cigre 89

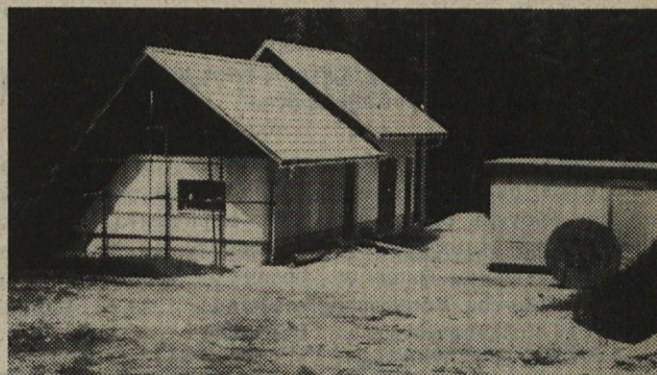
Prikaz našega dela

V začetku maja je bilo na Bledu že 19. posvetovanje elektroenergetikov Jugoslavije, katerega organizator je bila Elektrotehniška zveza Slovenije in elektrogospodarstvo Slovenije.

Posvetovanja se je udeležilo preko 1200 udeležencev, ki so v svojih referatih razgrnili aktualne probleme elektro energetike. V okviru posvetovanja je bila prvič predstavljena tudi razstava o elektroenergetiki, ki je prikazala dosežke devetnajstih slovenskih organizacij projektive in organizacij, ki delujejo za potrebe elektroenergetike.

Na tej razstavi se je predstavil tudi Gradis kot izvajalec večine slovenskih elektroenergetskih objektov. Poseben poudarek na razstavi so imeli objekti, ki so trenutno v gradnji (HE Fala, HE Vrhovo), medtem ko so bili že zgrajeni objekti predstavljeni na panojih in z videom.

Matija Krnc

Mala HE Mojstrana je lepo skrita v okolje.

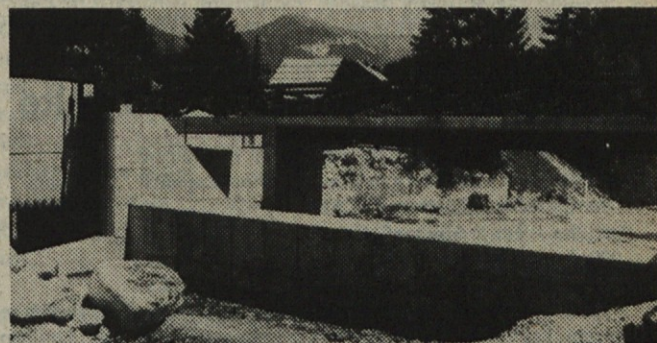
Pred otvoritvijo

Mala HE Mojstrana

Male vodne elektrarne našega slabega elektroenergetskega položaja pravgotovo ne bodo rešile, kljub temu pa lahko dajejo koristne kilovatne ure, ki bi lahko bile še kako pomembne v morebitnem izrednem stanju.

Gradisov toz GE Jesenice je prevzel gradnjo dveh takšnih manjših hidroelektrarn, obe pa sta praktično že zgrajeni, čaka samo še na vgradnjo opreme in poskusno obratovanje. Prva je v Kranjski gori, druga pa v Mojstrani, kjer naj bi se dve Francisovi turbini zavrteli konec prihodnjega meseca, v Kranjski gori pa pozneje.

MHE Mojstrana bo dosegala moč 0,6 MW, zanimivost te elektrarne pa je cevovod, za katerega so prvič pri nas uporabili uvožene poliestrske cevi premera 120 centimetrov. Pri gradnji so bile zelo stroge zahteve varstvenikov narave, saj je bilo treba zemljišče vrniti v prvotno stanje. C. P.

Zgraditi je bilo treba nov most z zajetjem čez Bistrico v Vratih.

Ekipa Gradisa, ki je sodelovala na BVGP v Sarajevu.

21. srečanje mladih BVGP Jugoslavije

Gradisovi mladinci drugi

Mladi iz bivših vojnih gradbenih podjetij Jugoslavije (BVGP) so tudi letos nadaljevali s tradicionalnimi srečanji. Letošnje, že 21. srečanje je bilo v olimpijskem Sarajevu, športna tekmovanja pa so potekala na terenih Igmana pod Bjelašnico.

Srečanja, ki je bilo od 2. do 4. junija, se je udeležilo nekaj manj kot 400 mladincev iz beograjskih delovnih organizacij Napred, Ratko Mitrović, Centroprojekt in Planum. Tempa in Monterja iz Zagreba, Primorja z Reke, Ivan Lučić-Lavčevića iz Splita, Prvoborca iz Hercegovca, Gradisa ter sarajevskih gradbenih delovnih organizacij Vranice in Unioninvesta, ki je bil tudi organizator srečanja. Otvoril jih je predsednik poslovnega odbora Unioninvesta Tomislav Krstičević.

Mladinci so se pomerili v malem nogometu, streljanju, namiznem tenisu, kegljanju in šahu, pripravili pa so tudi tematsko konferenco na temo Možnosti poslovno-tehničnega sodelovanja med članicami BVGP na kateri so sodelovali tudi predstavniki poslovnih organov.

Po ogorčenih bojih so mladinci Gradisa dosegli tri druga mesta in sicer v šahu, streljanju in kegljanju ter dve peti mesti v namiznem tenisu in malem nogometu, kar je v končnem seštevku zadoščalo za drugo mesto v skupni razvrstitvi.

Poleg športnih srečanj je bilo poskrbljeno tudi za družabna srečanja in zabavo. Rodila so se nova prijateljstva in znanstva, mladinci pa so izkoristili svoje bivanje na Igmanu tudi za ogled znamenite, stare sarajevske Baščaršije.

Končni vrstni red ekip v športnih tekmovanjih je bil tak:

Delovna organizacija	Točke
1. Unioninvest	55
2. Gradis	49
3. Vranica	46,5
4. Tempa	36,5
5. Prvoborac	33
6. Centroprojekt	32,5
7. Napred	30,5
8. R. Mitrović	24,5
9. Monter	22,5
10. Lavčević	22,5
11. Primorje	21
12. Planum	16,5

Po končanem srečanju so mladinci Unioninvesta predali zastavo srečanj BVGP Jugoslavije mladincem beograjskega Centroprojekta, ki bodo domačini in organizatorji naslednjega srečanja.

Besedilo: Maja Juvančič

Foto: Andrej Smrekar

Nagrajenci nagradne križanke

Žreb je bil tokrat naklonjen naslednjim reševalcem:

- 10.000 din - OO ZSMS Dom učencev Oton Župancič, Ljubljana
- 8.000 din - Jože Cerovec, GE Maribor
- 7.000 din - Tanja Medmeš, Gradbena operativa Ljubljana
- 6.000 din - Marija Sagadin, Železnikova 20, Maribor
- 5.000 din - Špela Bračun, Podlubnik 260, Šk. Loka

Nagrajencem čestitamo in se hkrati opravičujemo najbolj vnetim reševalcem, ker zaradi velikega števila prispevkov v tej številki Gradisovega vestnika nismo mogli objaviti nagradne križanke.

Uredništvo

Nove tendence gradbeništva (2)

Gradbena biologija

V zadnjih letih se v mnogih področjih življenja in znanosti ponovno upoštevalo nekatera spoznanja in izkušnje naših prednikov, ki so jih ti pridobili v dolgih stoletjih opazovanja narave in življenja v sožitju z njo. V hitrem razvoju zadnjega časa teh izkušenj nismo kaj dosti upoštevali in izgledalo je že, da so v času hitrega razvoja tehnike nepotrebne. Vendar se je pokazalo, da so ugotovitve preteklih stoletij, predvsem ta, da se naravi ne sme nasprotovati, ampak je potrebno živeti v sožitju z njo, večne, in da jih moramo torej upoštevati tudi mi.

Tudi v gradbeništvu se vse bolj uveljavljajo ta stara, a še kako aktualna spoznanja, ki naj bi omogočila boljše sožitje človeka z njegovim bivalnim okoljem in ga naredila za človeku bolj zdravega in prijetnega za bivanje. Veda, ki se ukvarja z uvažanjem omenjenih starih spoznanj v gradbeništvo (in tudi nekaterih novih), se imenuje bioklimatika, z njo pa se ukvarja skupina delavcev v Gradisovem ljubljanskem Biroju za projektiranje. V prejšnji številki Gradisovega vestnika smo opisali prvo področje bioklimatske gradnje, to je ekologijo oziroma ekološki pristop h gradnji, v tem prispevku pa nadaljujemo z zapisom o gradbeni biologiji.

Gradbena biologija

Gradbena biologija je veda o vplivih, ki jih imajo zgradbe na telesno in duševno zdravje ljudi. Izhaja iz spoznanja, da ima hiša podoben vpliv na človekovo počutje, kot ga ima oblačilo (zato hišo imenujemo tudi tretja koža). Enako kot mora oblačilo do določene mere prepuščati zrak, da koža lahko diha, mora hiša (med ostalim) do določene mere dopuščati izmenjavo raznih sevnanj med človekom in okolico. Gradbena biologija proučuje ta sevanja in še druge dejavnike, ki vplivajo na človeka ter daje odgovore, kako se jim ali izogniti ali pa jih poiskati oziroma izkoristiti, kadar so za človeka pozitivni.

Ker zaobsega celovitost odnosov med človekom in okoljem v najširšem smislu, je nujno interdisciplinarna veda in zahteva sodelovanje širokega spektra strokovnjakov, tako gradbenikov, biologov, zdravnikov, fizikov in psihiatrov, ki razne vplive registrirajo, proučujejo in iščejo rešitve za čim bolj skladen odnos med njimi in človekom.

Kljub temu, da so v gradbeni biologiji prisotne tudi eksaktne znanosti, je to »mehka« znanost, saj je nekatere vplive, ki jih proučuje, zelo težko ali pa tudi nemogoče dokazati s sedaj priznanimi metodami uveljavljene znanosti. Pri proučevanju vpliva omenjenih dejavnikov bioklimatika izhaja iz dolgoletnih izkušenj naših prednikov, pa tudi iz ugotovitev, ki izhajajo iz statističnega proučevanja vplivov na dovolj veliki množici ljudi. S takimi proučevanji se ukvarja veliko število raziskovalcev praktično po vsem svetu.

Gradbena biologija obravnava člo-

veka kot »mikrokozmos«, celotno okolje, v katerem živimo, pa kot »makrokozmos«. Med njima obstaja stalna izmenjava raznih vplivov. Iz makrokozmosa sprejema človek različna sevanja, ki so lahko koristna ali pa škodljiva, odvisno od sprejete količine. Prav tako pa tudi človeško telo emitira razna sevanja. Ker ta sevanja obstajajo seveda od nastanka življenja na Zemlji, so se jim živa bitja (in tudi človek) prilagodila, tako da je bil vzpostavljen zaokrožen, uravnotežen sistem.

Sevanja so neizogibni del narave, tako na primer sonce oddaja zelo širok spekter elektromagnetnih sevnanj, spremembe vremena oddajajo sevanja, seva atmosfersko električno polje, iz vesolja prihaja kozmično sevanje. Prav tako sevajo podzemni vodni tokovi oziroma polja, ki jih ustvarijo. Seva tudi sama zemlja, ta sevanja pa so najmanj raziskana. Gradbeni biologi upoštevajo tri globalne mreže: Hartmannovo, Curryjevo in »tretjo« mrežo.

Elektromagnetna sevanja merimo s »trdimi« tehnikami, to je z uveljavljenimi merilnimi napravami, ostala sevanja pa ugotavljamo z radiestezijskimi pripomočki. Ti so podaljšek človekovih čutil in omogočajo, da človek tako valovanja odkrije kljub temu, da so njegova čutila zanje že zelo zakrnela. Živali te čute še imajo in se tudi ravna v skladu z njimi (nekateri živali na primer »začutijo« da bo potres).

● Na naravna sevanja je človek že navajen in jih v primeren obsegu tudi potrebuje. Če pride do motenj v izmenjavi sevnanj, lahko pride do motenj v vegetativnem živčnem sistemu in celo do organskih motenj in bolezni. Zato je potrebno gradnjo načrtovati tako, da teh sevnanj v obeh smereh ne oviramo, da ne porušimo naravnega ravnovesja.

Potrebno pa se je čim bolj izogibati pretiranemu sevanju, to je mestom, kjer je zgoščeno, oziroma kjer se križajo mreže sevnanj. Nekaterim močnejšim sevanjem se sicer ne da izogniti, tako na primer sevanju ob spremembah vremena, ko se na vreme bolj občutljivi ljudje zelo slabo počutijo (ko se na spremembo vremena šele »pripravlja« in še ni merljivega padca zračnega tlaka).

(Nadaljevanje prihodnjici)

M. M.

S proslave ob stoletnem jubileju

Gradbeništvo večjo veljavo

V Srednji gradbeni šoli Ivana Kavčiča v Ljubljani je bila 25. maja osrednja proslava ob 100-letnici srednjega gradbenega šolstva na Slovenskem.

Udeležence proslave, predvsem predstavnike gradbenih podjetij, je pozdravil ravnatelj šole Štefan Hočevar, slavnostni govornik je bil Uroš Slavinec, član izvršnega sveta skupščine SR Slovenije, spregovorila pa sta še Ferdo Lušar, predsednik Skupščine občine Ljubljana-Be-

žigrad ter v imenu republiškega odbora sindikata gradbeništva in industrije gradbenega materiala Jože Vučajnk.

Govorniki so opozorili na težave gradbenega šolstva, ki so povezane s položajem gradbeništva v naši družbi. Ugotavljali so, da kljub vidnemu napredku

gradbeni poklici in na sploh tehnični, niso dovolj cenjeni, zaradi tega pa tudi za gradbene šole ni dovolj zanimanja.

Na proslavi so podelili tudi Spominske listine ob 100-letnici gradbene šole v Ljubljani. Med ostalimi so jo prjeli delovna organizacija GIP Gradis, Gradisov Center za izobraževanje ter tozdr Gradbena operativa Ljubljana.

M. M.

Ob 100-letnici gradbenega šolstva v Sloveniji je spominsko listino prejel tudi Gradis.

100-letnica gradbenega šolstva v Sloveniji (2)

Gradbena tehniška šola Celje

Gradbeni odsek na tehniški šoli v Celju je nastal jeseni 1959. leta zaradi splošnega pomanjkanja tehniškega kadra v gradbeništvu na področju med Ljubljano in Mariborom. Absolventi gradbene tehniške šole v Ljubljani, tisti čas edine tovrstne šole v Sloveniji, so po večini ostali v Ljubljani in bližnji okolici. Tako je bilo v gradbenih podjetjih, ki zaposlujejo skoraj polovico vseh gradbincev, precej delavcev s pomanjkljivo izobrazbo. V gospodarskem razmahu po vojni pa se je kazala potreba po bolj razgledanih strokovnjakih v gradbeništvu, posebno pa še po tehniških.

Pri ustanovitvi je takratnemu okrajnemu odboru v Celju pomagalo s svojimi sugestijami tudi Društvo gradbenih inženirjev in tehnikov v Celju. Prvi strokovnjaki so učili na gradbenem odseku predvsem na pobudo DGIT. Mnogi iz širšega družbenopolitičnega življenja so zavzeto spremljali razvoj šole in gradbenega odseka na njej. Številni ugledni občani so tudi prisostvovali na prvi šolski slovesnosti ob maturi leta 1963 v veliki dvorani celjskega Narodnega doma.

Z ustanovitvijo gradbenega odseka na TŠ Celje se je omogočilo letno približno 200 mladim s celjskega področja, da so lahko doma obiskovali srednjo strokovno šolo in se izobrazili za poklic gradbenega tehnika visokih ali nizkih građenj. Ker je bilo vse manj štipendij, je bilo s tem olajšano šolanje vsem tistim učencem, ki zaradi socialno-ekonomskih razlogov ne bi mogli obiskovati strokovne šole, ki so zelo oddaljene od njihovega stalnega bivališča. Četudi bi nekateri med njimi zmogli stroške bivanja v Ljubljani, bi ostal stanovanjski problem, saj dijaški domovi niso mogli sprejeti vseh prosilcev. Odklonjeni so si sicer lahko našli zasilna bivališča pri zasebnikih, kjer pa so jih pogosto izkoriščali finančno ali kako drugače.

Prvo leto, ob ustanovitvi gradbenega odseka oktobra 1959, je bilo na gradbenem odseku vpisanih 45 dijakov. Gostovali so v prostorih gimnazije, vsi predavatelji z ravnateljem vred pa so bili honorarni. Pouk je potekal brez kakršnihkoli učnih pripomočkov.

V šolskem letu 1960/61 so dobili dva prostora v poslopju IKŠ v Kidričevi ulici 3, kjer je potekal pouk do leta 1976. V časopisih so razpisali za 1. letnik 30 mest, kandidati pa so morali opravljati sprejemni izpit. Na pritisk javnosti so sprejeli 44 učencev, več kot 30 odstotkov pa so jih zaradi pomanjkanja prostora morali odkloniti.

V drugi letnik pa se je prijavilo 38 učencev, in sicer 17 za nizke

in 21 za visoke gradnje. V tem šolskem letu so že dobili nekaj rednih predavateljev za splošne predmete, med letom pa prvega rednega predavatelja za strokovne predmete. Naloga izobraziti take tehnike, kakršne so potrebovale gospodarske organizacije, je bila za mlado šolo brez tradicije in ob pičlih materialnih možnostih obsežna in vse prej kot lahka.

V šolskem letu 1961/62 so vpisali v dva razreda 1. letnika 52 učencev. Zopet so jih morali odkloniti zaradi pomanjkanja prostora in strokovnih predavateljev okrog 30 odstotkov. V 2. letnik se je vpisalo 21 učencev za nizke in 24 za visoke gradnje, v tretjega pa 16 učencev za nizke in 18 za visoke gradnje. Skupno se je to leto vpisalo 131 učencev. Isto leto so na gradbenem odseku dobili še dva predavatelja za strokovne predmete, tako da so bili trije redni, honorarni predavatelji pa so bili iz različnih podjetij, največ iz GIP Ingrada.

Leta 1962/63 je bilo vseh vpisanih 150. V tem letu so končali šolo prvi gradbeni tehniki, in sicer 6 za nizke gradnje in 10 za visoke gradnje. Na zaključni prireditvi v celjskem Narodnem domu je GIP Ingrad prevzelo pokroviteljstvo nad gradbenim odsekom. Gradbeni odsek in z njim celotna tehniška šola v Celju je s svojim prvim zaključnim izpitom dobro prestala svoje preizkušnje in vsi prvi absolventi so se takoj zaposlili.

Leta 1976 so se preselili v novo, moderno opremljeno šolo, Pot na Lavo 22. Od leta 1981 (uvredba usmejenega izobraževanja), vpis na šolo (in podobno tudi na vse ostale gradbene šole v Sloveniji!) vztrajno upada, upada pa tudi uspešnost učencev, ker se vpisujejo učenci s slabšim osnovnošolskim uspehom.

Ker pa so vključeni tudi učenci skrajšanega programa (2-letna šola), ki so se prej interno izobraževali, je odstotek še nižji.

Učenci so pretežno neslovinci. Nastali gospodarski položaj, ki zaradi krčenja investicij potiska gradbeništvo v vse težji položaj, ne sme povzročiti prenehanja organizirane skrbi za izobraževanje kadrov, ki bodo pripravljeni za jutrišnje gradbeništvo. Sprijazniti se bomo morali s krčenjem števila zaposlenih v gradbeništvu: Izboljšati bomo morali kadrovsko strukturo, da bomo sposobni opravljati dela v tujini.

Do danes je dala Gradbena tehniška šola gospodarstvu 1511 gradbenikov, ob delu pa so do danes izobrazili tudi okrog 100 delovodij.

Prihodnjič več o gradbeni šoli v Mariboru.

C. P

Športno srečanje Gradisovih upokojencev

Mnogoboj na Vodmatu

Okrog sto športnikov, upokojencev Gradisa in KS Vodmat, vojakov in starešin se je v okviru tako imenovanih Vodmatskih dni, zbralo v domu Rada Pehačka (bivši Gradisovi prostori) na Malenškovi ulici v Ljubljani, da bi se med seboj pomerili v streljanju, kegljanju, balinanju in šahu.

Istočasno pa je bilo to srečanje starejše generacije proti mlajši. Tu mislimo predvsem na vojake in starešine iz raketne baze, ki so jo pred leti gradili Gradisovi delavci pod vodstvom inž. Franca Hočevarja, ki je bil na tekmovanju predsednik častnega razsodišča. Šport najbolj premaguje starostne in umetne meje, ki ločujejo ljudi, predstavlja pa tudi vsakoletna srečanja Gradisovih upokojencev iz vseh vetrov.

V vseh panogah je tekmovalo 28 ekip. Dobro so bile organizirane in pripravljene Gradisove ekipe strelcev in kegljačev. Balinarji in šahisti so tokrat »podbacili«, saj so vodje ekip z veliko težo sestavili le po eno ekipo.

Odlični so bili Gradisovi strelci, saj so kljub izredno ostri konkurenci (vojaki JLA) dosegli prvo mesto. Pri balinarjih pa škoda, da ni bilo znanih Jeseniških balinarskih asov.

Rezultati tekmovalj - objavljamo le prva tri mesta:

Streljanje ekipno: 1. DU Gra-

dis Ljubljana, 2. DU Gradis Maribor, 3. DU Stari Vodmat; **posamezno:** 1. Ludvik Šnajder, 2. Jože Narandja, oba Ljubljana, 3. Slavko Stanovnik, LJO Škofja Loka.

Kegljanje: 1. Vojaki in starešine JLA, 2. Delavci doma Rada Pehačka, 3. DU Jesenice.

Šah: 1. Dom JLA Ljubljana, 2. DU Stari Vodmat, 3. Vojaki in starešine JLA Vrhnika.

Balinanje: 1. DU Stari Vodmat, 2. Delavci doma Rada Pehačka, 3. DU Gradis Ljubljana.

Po končanih tekmovanjih smo se zbrali v prostorih krajevnega skupnosti Stari Vodmat, kjer so na tovariškem srečanju podelili pohvale in priznanja. Tekmovanja so uspela, vendar rezultati in udeležba kažejo, da se bo v bodoče na športna tekmovanja potrebno bolj pripraviti.

Seveda pa športnega tekmovanja upokojencev Gradisa ne bi mogli pripraviti brez pomoči ljubljanskih tozdogov, za kar se vsem iskreno zahvaljujemo. Lojze Cepuš

Posnetek za spomin s sodelavci iz Uprave delavskih domov. Maks Mlakar stoji s prekrizanimi rokami.

Maks Mlakar se je upokojil

»Tako mora biti in nič drugače«

Najmanjšo delovno skupnost pri Gradisu, Uprava delavskih domov zapuščajo ljudje, ki so bili predani delovni organizaciji od vsega začetka, kot pravimo z dušo in telesom. Če bi dejali, da je Maks Mlakar eden od starostov v tem kolektivu, se ne bomo zmotili.

V skromnosti, ki jo je bil vseskozi navajen, mu te vrstice ne bodo najbolj pogodu. Vendar sem mu na slovesnosti ob upokojitvi obljubil, da če že noče slišati kakšen je bil, bodo pa v Gradisovem vestniku vsi brali, pa če mu je prav ali ne.

Kot 20-letnega mladeniča je vihar in težka mladost iz štajerskega konca pot pripeljala leta 1946 v Ljubljano, na takratno gradbišče ceste Ljubljana-Vrhnika, kjer se je zaposlil kot predelavec. Izkušnje iz mladosti so oblikovale njegov značaj v človeka kakršnega smo imeli možnost spoznati v njegovi dolgi poti, ki jo je prehodil.

Poln energije in iznajdljivosti je bil leta 1954 ravno pravi, da je prevzel posle upravnika naselja na gradbišču Litostroj in posle upravnika doma v Novakovi ulici, kjer so stanovali naši delavci. Velik posluš za redoljubnost, močna volja (beri trma) za takratne razmere potrebna, so botrovala, da je leta 1959 prevzel v upravljanje na novo zgrajeni dom v Baudkovi ulici, kjer je kot upravitelj doma ostal tri polna desetletja, vse do upokojitve konec aprila letos.

Njegovim izkušnjam smo vsi, ki delamo pri Upravi delavskih domov radi prisluhnili, se ravnali po njih, eni bolj, drugi manj uspešno, vsi pa smo verjeli v njegovo trditev, da ni važno samo, da je delo opravljeno, ampak kako je opravljeno. Marsikatera delavka se je naučila kaj več o pospravljanju v delavskih domovih, kot je mislila da zna. Njegove besede, ki so postale že kar

slogan »Tako mora biti in nič drugače«, pa še danes odzvanjajo marsikateremu zaposlenemu v ušesih.

Vseskozi je bil aktiven v samoupravnih organih in družbeno-političnih organizacijah z isto zagnanostjo kot pri svojem delu natančen in resnicoljuben, zakar je bil večkrat odlikovan s strani delovne organizacije, preko krajevnega skupnosti, občine, republike do predsedstva SFRJ. Tik pred upokojitvijo je prejel še eno priznanje ob prazniku občine Ljubljana Moste-Polje.

Pri vseh svoji zavzetosti in predanosti delovni organizaciji je, kakor je sam priznal, mogoče premalo pozornosti posvečal svoji družici, tudi bivši gradisovki. Zatrdno se je odločil, da bo sedaj to nadoknadil, da se bosta večkrat kam popeljala z rdečo steno, pa čeprav samo na kakšen sok ali kratek sprehod v naravo.

Dragi naš Maks! Tej tvoji odločitvi se pridružujemo tudi mi, tvoji bivši sodelavci, z željo, da bi vama obema bilo naklonjeno zdravje in da se običemo med seboj, saj konec koncev »Tako mora biti in nič drugače«. Srečno!

J. D.

Abrahami

Junija imamo v Gradisu trinajst Abrahamov, sodelavcev, ki so ali pa še bodo napolnili 50 let. Ob življenjskem jubileju jim čestitamo, želimo vse najboljše, še na mnoga zdrava leta in prijetno praznovanje.

- Anton Brotštajner - GE Gradnje Ptuj
- Boris Golob - Strojno prometni obrat Ljubljana
- Ibrahim Džafić - GE Jesenice
- Ivan Kersikla - GE Koper
- Marko Škorič - Strojno prometni obrat Ljubljana
- Šimun Kos - GE Maribor
- Peter Šipka - Strojno prometni obrat Ljubljana
- Viktor Bosilj - GE Maribor
- Omer Fazlić - Gradbena operativa Ljubljana
- Stjepan Novak - GE Celje
- Pavel Toni - KO Maribor - Poslovna enota Ljubljana
- Franjo Jug - Strojno prometni obrat Ljubljana
- Boris Škrubej - GE Ravne na Koroškem

60-letniki

Šestdesetletniki so tokrat samo trije in sicer:

- Janez Cof - Lesno industrijski obrat Škofja Loka
- Janez Vidovič - GE Maribor
- Antonija Senjur - GE Nizke gradnje Maribor

M. F.

Zahvala

Ob boleči izgubi žene, se za pisno in ustno izražena sožalja, vsem iskreno zahvaljujem.

Janez Dimnik

11. kulturno srečanje gradbenih delavcev Slovenije

Dojemanje okolja

Letošnje, že 11. kulturno srečanje gradbenih delavcev sta s skupnimi močmi organizirala Gradbincev Kranj in komisija za kulturo pri Republiškem odboru sindikata gradbenih delavcev Slovenije v dneh od 15. do 19. maja. Kulturniki so se predstavili s svojimi deli v poeziji in prozi, petju in glasbi, z likovnimi fotografskimi in ročnimi deli ter drugimi oblikami kulturne dejavnosti.

Težave, ki jih vsi čutimo v družbi, premagamo lahko tudi s pomočjo kulture. Zato predstavlja srečanje kulturnih ustvarjalcev pomemben prispevek, ki poleg dnevnih naporov gradbenikov pripomore k razvoju delavčeve osebnosti. Takšna srečanja ne krepijo le kulturnih ambicij, temveč prispevajo h kulturi in dvigajo proizvodne rezultate ter medčloveške odnose.

Gradis je letos zastopalo le pet kulturnih ustvarjalcev. Fotografije je razstavljal Ludvik Rudolf, olji Vesna Plemelj, tapiserije Andreja Narobe, risbe žgane v les Marjan Zupančič, s pesmimi pa je nastopila Marija Šegula.

Tako kot pri mnogih samorastniških skupinah je tudi amaterska likovna dejavnost slovenskih gradbenikov v veliki meri uglašena na realizem. Krajina je ena najbolj pogostih oblik realističnega izražanja.

Povsem drugačen izraz, daleč od realizma, sta prikazali olji **Vesne Plemelj** – Maska in Antropomorfni zvonček. Po njunem oblikovnem značaju bi ju lahko uvrstili v surrealistični stilni okvir. **Ludvik Rudolf** je razstavljal tri fotografije uglašene na isto temo – kamen. Barvno in oblikovno žive tapiserije je prikazala **Andreja Narobe**, risbe gozdnih ptic žgane v les pa **Marjan Zupančič**.

Literarna dela so bila zastopana s pesmimi, črticami in aforizmi. Vsebinsko so naravnane v naš vsakdan, od razmišljajočega preživetja, zasmehovanja družbenih vprašanj današnjega časa, do fantastične zgodbe. V delih prevladuje temna stran človekovega uporništv, trpka povezanost človeka z družbo v sozvočju ponižanih in osamljenih. Razdvojenost človeka, ki bi rad ustavil čas za ceno minljivosti, se kaže v iskanju toplote in upajoče ljubezni. Nekatere pesmi, ki opisujejo delovno okolje, bi lahko imenovali tudi delavske pesmi z navdihom preroškega zaključka.

Pesmi v srbohrvaškem jeziku opisujejo tragično doživljanje novega okolja. Hrepenenje po drobnih doživetjih v okoljih otroštva in iskanje ljubezni se izživi v ironičnem obžalovanju nasilnih junaštev preživljanja prostega časa. Pesmi Vzemi in Vabiš me je predstavila **Marija Šegula**.

Letošnje kulturno srečanje je bilo po številu nastopajočih eno izmed skromnejših v zadnjem času, kar se je seveda poznalo tudi na kakovosti. V prihodnje bo treba kulturi, če želimo podobna srečanja še ohraniti, nameniti več posluha in pozornosti. Isto velja seveda tudi za Gradis, saj je bilo letošnje zastopstvo simbolično.

C. P.

Del razstave likovnih del.

Fotografije Ludvika Rudolfa na temo kamna. Z leve proti desni Stari grad, Kamnosek in Arkade.

Uspešna likovna kolonija

Amaterska likovna dejavnost

Lani so delavci Gradbeno industrijskega podjetja Vegrad ob tridesetletnici podjetja zelo uspešno pripravili vsakoletno kulturno srečanje gradbincev iz vse Slovenije. Ob tem pa tudi 1. likovno kolonijo slikarjev gradbincev. Pobudnik likovne kolonije je bil takratni predsednik sindikata v Vegradu Slavko Hudar.

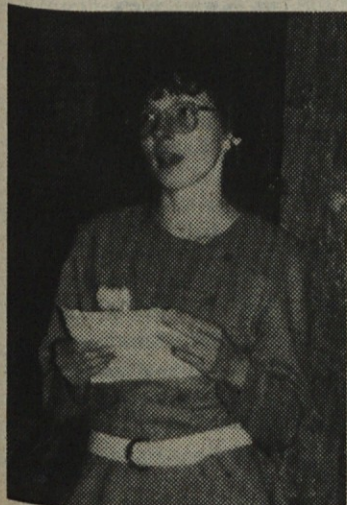
Ker je lani likovna kolonija dobro uspela, se je komisija za kulturo pri konferenci sindikata Vegrada odločila, da jo pripravijo tudi letos.

Tako so se zbrali slikarji gradbinci v zdravilišču Topolšica in v tamkajšnjih parkih in na velenjskem gradu našli dovolj motivov za sproščanje svoje umetniške ustvarjalnosti. Likovne kolonije se je udeležila tudi **Vesna Plemelj** iz Gradisa.

Pri delu jih je usmerjal akademski slikar **Lojze Zavolovšek**, ki vedno rad sodeluje v podobnih akcijah.

Najboljša dela so izbrali za razstavo na 11. kulturnem srečanju gradbincev.

M. Z.

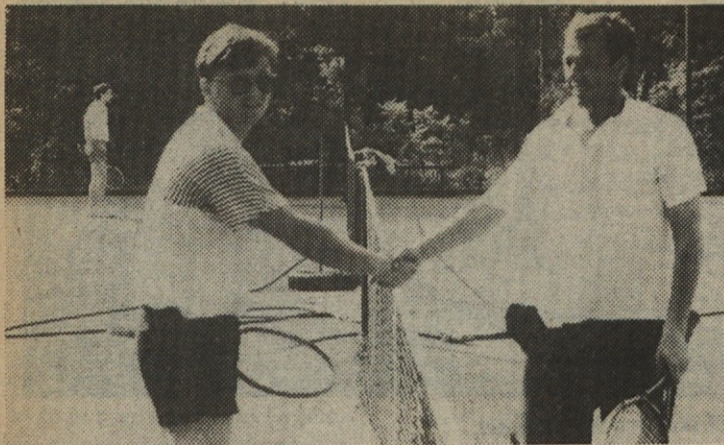
Marija Šegula med nastopom v Kranju.

Ena izmed tapiserij Andreje Narobe.

Akwarel, ki ga je v likovni koloniji naslikala Vesna Plemelj.

Miljan Senčar na levi, čestita zmagovalcu Črtomiru Božiču.

Teniški turnir v Mariboru

Črtomir Božič zmagovalec

Tenis postaja vse zanimivejša oblika rekreacije tudi v mariborskem Gradisu. Že tradicionalnega teniškega turnirja se je tokrat udeležilo 15 tekmovalcev – rekreativcev. Čeprav je bil viden napredek nekaterih posameznikov, pa vendar Božiču še nihče ni kos.

Prva zvezna teniška liga

Zmaga in poraz Gradis-Branika

Začela so se ligaška tekmovanja v tenisu. V prvi zvezni ligi tekmuje 12 ekip, ki so razdeljene v dve skupini – zahodno in vzhodno.

V zahodni skupini 1. zvezne teniške lige je edini zastopnik Slovenije Gradis-Branik. V prvem kolu so v gosteh premagali novince v ligi, ekipo Petar Drapšin iz Banjaluke s 6 : 3, potem pa so doma izgubili proti zagrebškemu Metalcu z 9 : 0.

C. P.

Tako je tudi letos ponovno osvojil pivo mesto pred drugouvrščenim Miljanom Senčarjem ter tretjim Bojanom Oberleitom. Sledijo jim 4. Mirko Šprinzer, 5. Franjo Štromajer, 6. Peter Kristanič, 7. Stanislav Potočnik, 8. Peter Rubin, 9. Srečko Balič, 10. Tone Golob, 11. Bojan Zakešek, 12. Milan Majerič, 13. Pavel Brglez, 14. Miroslav Zeleznik ter 15. Iztok Koren.

Mariborčani z zanimanjem pričakujejo srečanje teniških igralcev Gradisa, saj je bilo na zadnjem tekmovanju na Gradisovih teniških igriščih v Ljubljani dogovorjeno, da se bodo srečali tudi letos.

Gradisov teniški turnir bo 17. junija na igriščih v Klečah.

F. Š.

38. letne ŠIG Slovenije

Gradis s polovičnim uspehom

V okviru predtekmovalnih letošnjih že 38. športnih iger gradbenih delavcev Slovenije, so bila končana tekmovanja že v petih panogah in sicer streljanju, namiznem tenisu, šahu, kegljanju in odbojki.

Iz posameznih predtekmovalnih je opaziti, da pravega interesa v nekaterih panogah ni več in da vpada zanimanje tako organizatorjev, kot tudi tekmovalcev. Zato bo komisija za šport pri Republiškem odboru sindikata delavcev gradbeništva za prihodnje leto morala spremeniti način organiziranja tovrstnih športnih srečanj, sicer bodo doživela enako usodo, kot letošnje proizvodno tekmovanje, ki je odpadlo.

Gradisove ekipe so tekomovale s spremenljivim uspehom. V finale, ki bo tokrat šele septembra, so se uvrstile naslednje ekipe: namizni tenis – ženske, šahi-

sti, ter streljanje moški in ženske.

Od vseh naših nastopajočih velja še posebej pohvaliti strelko **Judito Jezeršek**, ki je bila z rezultatom 181 krogov, najboljša med dekleti in s tretjim absolutnim rezultatom. Prijetno so presenetile tudi igralke namiznega tenisa z zmago nad ekipo Ingrada, medtem ko se po dolgoletnem zmagoslavju, pingpongaši niso uvrstili niti v finale, ker najboljši nočejo več sodelovati iz že znanih razlogov.

Več o rezultatih, pa ob zaključku vseh predtekmovalnih, ki se bodo končala junija v Trbovljah z malim nogometom.

Matija Krnc

Ženska odbojarska ekipa se tokrat ni uvrstila v finale.

Kegljanje

Urbanc tretji

V prvem krogu republiškega kegljaškega prvenstva za posameznike je nastopilo 60 tekmovalcev, vodstvo pa je prevzel Hari Steržaj iz mariborskega Konstruktorja, ki je v Cerknici podrl 986 kegljev, v Postojni pa 964, kar je skupaj zneslo 1950 kegljev.

Drugi je Nareks iz EMO Celja, podrl je 1894 kegljev, **Boris Urbanc** iz Gradisa je bil tretji – 1893 kegljev ... sedmi je bil naš **Ivačič**, ki je podrl 1868 kegljev itd.

Finale 24 najboljših igralcev bo 23. in 24. septembra v Ravnah na Koroškem.

C. P.

Šahovske novice

Na republiškem ekipnem sindikalnem šahovskem prvenstvu v mariborski hali C je nastopilo 44 ekip iz vse Slovenije.

Ekipa Gradisa je bila šele 32. Za Gradis so tokrat nastopili **Milan Grindl, Štefan Balajc, Viktor Mernik, Darko Postružnik** in **Milan Majerič**.

...

Končal se je tudi spomladanski del sindikalne šahovske lige v Mariboru.

Šahisti mariborskega Gradisa so bili četrsti.

Franjo Štromajer

GRADISOV VESTNIK

je glasilo delovne organizacije GIP GRADIS

Izdaja ga odbor za informacije: Srečko Friš – predsednik, člani: Marjan Čebokli, Aleksander Bojanič, Franjo Štromajer, Polona Kejžar in Milan Marčič – tajnik.

Glavni, odgovorni in tehnični urednik: Cveto Pavlin.

Člani uredniškega odbora: Sonja Vršič, Zoran Debelak, Emil Korenjak, Ivanka Golob in Ludvik Rudolf.

Tisk: Tiskarna Ljudska pravica Ljubljana

Naklada: 8.800 izvodov

Naslov uredništva: GIP GRADIS, Gradisov vestnik, Šmartinska 134a, 61000 Ljubljana.

Telefon: (061) 441-422, int. 232 in 220